

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра англійської філології

На правах рукопису

РОМАНЮК ТЕТЯНА АНДРІЇВНА

**ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ МЕТОДИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ
МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ**

Спеціальність: 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

Освітньо-професійна програма Середня освіта. Англійська мова та
зарубіжна література

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

МІЩУК ІННА МИХАЙЛІВНА, кандидат
педагогічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 4

засідання кафедри англійської філології

від 7 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри

Ущина В. А.

АНОТАЦІЯ

РОМАНЮК Т.А. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ МЕТОДИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ

Магістерську роботу присвячено актуальній проблемі пошуку та застосування сучасних методів і засобів розвитку монологічного мовлення, які дають змогу залучити здобувачів освіти до процесу формування мовної компетентності та мотивувати їх до навчання.

Проаналізовано теоретичні основи проєктного методу навчання, зокрема встановлено зміст ключових понять, класифікацію проєктів, значення проєктного навчання у розвитку монологічного мовлення здобувачів освіти.

Досліджено особливості методики викладання англійської мови та місце проєктного навчання у її структурі.

Визначено методичні підходи до організації проєктного навчання на уроках англійської мови та проаналізовано навчально-методичне забезпечення проєктного навчання у закладі освіти.

Сформовано та досліджено вибірку дослідження, учасники якої стали частиною практичної організації проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі.

Проведено дослідження розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики у здобувачів знань та обґрунтовано результати реалізації навчання із застосуванням проєктної методики. Сформовано підбірку проєктів для ефективного розвитку монологічного мовлення.

Обґрунтовано проблеми та можливі шляхи покращення застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення здобувачів знань базової школи.

Ключові слова: метод проєктів, проєктне навчання, проєктна методика, монологічне мовлення.

SUMMARY

ROMANIUK T.A. APPLICATION OF PROJECT-BASED METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF MONOLOGUE SPEECH OF BASIC SCHOOL STUDENTS

The master's thesis is devoted to the urgent issue of finding and applying modern methods and means of developing monologue speech, which allow students to engage in the process of forming language competence and motivate them to learn.

The theoretical foundations of the project-based learning method are analysed, in particular, the content of key concepts, the classification of projects, and the importance of project-based learning in the development of students' monologue speech are determined.

The peculiarities of the English language teaching methodology and the place of project-based learning in its structure are investigated. Methodological approaches to the organisation of project-based learning in English lessons are identified and the educational and methodological support for project-based learning in an educational institution is analysed.

The research sample was formed and studied, the participants of which became part of the practical organisation of project-based learning in English lessons in a basic school. A study of the development of monologue speech of basic school students through the organisation of project-based learning was conducted and the results of the implementation of project-based learning were substantiated. A selection of projects for the effective development of monologue speech has been formed. The problems and possible ways to improve the use of the project methodology for the development of monologue speech of basic school students are substantiated.

Keywords: project method, project-based learning, project methodology, monologue speech.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ..	5
1.1. Зміст проєктного навчання як сучасної технології.....	5
1.2. Класифікація проєктів.....	11
1.3. Значення проєктного навчання у розвитку монологічного мовлення здобувачів освіти.....	17
Висновки до 1 розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ.....	24
2.1. Методика викладання англійської мови та місце проєктного навчання у її структурі.....	24
2.2. Методичні підходи до організації проєктного навчання на уроках англійської мови.....	31
2.3. Навчально-методичне забезпечення проєктного навчання у закладі освіти.....	36
Висновки до 2 розділу.....	41
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ.....	42
3.1. Характеристика вибірки дослідження.....	42
3.2. Дослідження та результати розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики в учнів базової школи.....	43
3.3. Проблеми та можливі шляхи покращення застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи...	64
Висновки до 3 розділу.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в модернізації підходів до навчання іноземних мов, що вимагає від сучасного закладу загальної середньої освіти вдосконалення процесу освітньої діяльності, використання нових технологій та впровадження особистісно-орієнтованого підходу до навчання. Навчальний процес сьогодні має включати нові прийоми, підходи та методи формування та розвитку особистості. Застосування проєктного навчання у монологічному мовленні сприяє формуванню мовної компетентності, розвитку словникового запасу, сприйняття прочитаного та сприйняттю на слух, що, у свою чергу, слугує незамінною основою для розвитку продуктивних навичок.

Завдяки використанню проєктного навчання досягається головна мета навчання іноземних мов у школі, яка полягає у формуванні комунікативної компетентності учнів, що забезпечується через лінгвістичний, мовний та соціокультурний досвід, адаптований до вікових особливостей учнів. Адже сучасні засоби розвитку монологічного мовлення дають змогу залучити школярів до процесу формування мовної компетентності та мотивувати їх до навчання через використання методу проєктів.

Мета дослідження полягає у аналізі застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи. Відповідно до мети формуємо такі **завдання дослідження**:

- 1) висвітлити теоретичні основи проєктного методу навчання;
- 2) визначити особливості методики викладання англійської мови та місце проєктного навчання у її структурі;
- 3) надати методичні підходи до організації проєктного навчання на уроках англійської мови;
- 4) сформулювати та дослідити вибірку дослідження;
- 5) здійснити дослідження та проаналізувати результати розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики в учнів базової школи;

б) визначити проблеми та можливі шляхи покращення застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи.

Об'єктом дослідження є розвиток монологічного мовлення у школярів.

Предметом дослідження є застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи.

Методи дослідження. У контексті проведеного дослідження, використано низку теоретичних та практичних методів дослідження. Зокрема, методи аналізу, синтезу та узагальнення був використані для обґрунтування теоретичних аспектів проєктного методу навчання. Було здійснено емпіричне дослідження, проведено практичну організацію проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі, анкетування здобувачів освіти, вчителів.

Наукова новизна дослідження – узагальнено та проаналізовано проблеми та можливі шляхи покращення застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи.

Теоретичне значення дослідження. Теоретично проаналізовано, систематизовано та обґрунтовано особливості застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи.

Практичне значення отриманих результатів обґрунтовується можливістю використання представлених результатів дослідження у педагогічній практиці ЗЗСО та для використання у ході написання студентських наукових робіт у ЗВО.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 86 сторінок, із яких 73 сторінки основного тексту. Список використаних джерел налічує 59 пунктів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ

1.1. Зміст проєктного навчання як сучасної технології

Сьогодні проєктне навчання все більше набирає обертів, оскільки це дуже ефективний і актуальний метод здобуття нових знань та умінь. Численні дослідження показали, що коли здобувачі освіти успішно виконують навчальну програму, їх мотивація до навчання зростає, а рівень успішності підвищується [30].

Навчання з використанням проєктів (НВП, метод проєктів в навчанні) – освітня техніка, яка передбачає динамічний підхід до організації навчального процесу, у якому здобувачі освіти отримують глибші знання шляхом активного дослідження викликів і проблем у навчанні [31].

Під час реалізації проєктної технології у навчанні, здобувачі освіти дізнаються про тему, вивчаючи та відповідаючи на складні запитання, виклики чи проблеми з часом. Це активний метод навчання, на відміну від «механічного» запам'ятовування певних знань або виконання дій за інструкціями під керівництвом учителя, а навчання досягається шляхом активної діяльності пошуку відповідей на запитання чи розв'язування задач.

Метод проєктів – не нове явище в теорії та практиці освіти, вперше він з'явився в книзі американського психолога В. Кілпатріка «Метод проєктів» у 1918 році. Ця методологія ґрунтується на ідеях американських філософів Д. Дьюї та Е. Торндайка: «Освіта – це процес накопичення та реконструкції наявного навчального та особистого досвіду учнів з метою поглиблення та вдосконалення» [14; 1].

Метод проєктів вважається навчальною технікою, оскільки в його основі лежить чітка послідовність завдань для досягнення певних результатів навчання. З точки зору навчального процесу проєкт є комплексним заходом, який відображає питання, що розглядаються, і орієнтований на конкретну

діяльність учнів [50, с. 14]. Відтак, бачимо, що проєктний підхід – це підхід до навчання, за якого учні навчаються через активну участь у реалістичних та особистісно значущих проєктах.

Аналізуючи наукові напрацювання В. Аніщенко, відзначаємо, що результати реалізованих учнями проєктів є безпосереднім результатом їх діяльності та пошуку розв'язку проблем (комплексів завдань). Таким чином, проєктне навчання – це галузь педагогіки, яка спрямована на застосування та вдосконалення знань і вмінь учнів у сучасних освітніх системах [2].

Під проєктом у загальному розумінні мають на увазі сукупність науково-дослідницьких, проєктно-конструкторських, соціально-економічних, організаційно-економічних тощо, пов'язаних за ресурсами, суб'єктами та термінами виконання заходів, розроблених і спрямованих відповідним чином на зміну об'єкта управління і тим самим забезпечення ефективності рішення. Відтак, проєкт – це ідея (завдання, проблема) і необхідні засоби її реалізації для досягнення бажаних результатів [22].

Визначення проєктного методу у навчанні включає методи навчання, за яких учні працюють разом над вирішенням реальних проблем у межах свого навчального середовища. Успішне розв'язання таких завдань часто вимагає від здобувачів освіти черпати знання з багатьох дисциплін і застосовувати їх на практиці. Можливість побачити реальний вплив роботи, яку вони виконують, стає важливою мотивацією для навчання [35; 8].

Одним із перших прихильників використання проєктних методів у навчанні або, принаймні, його основних принципів, через його концепцію «навчання через дію» визнаний Джон Дьюї. На думку вчених, вчителі знаходяться в школі не для того, щоб нав'язувати дітям певні уявлення чи формувати певні звички, а як член суспільства – для того, щоб вибрати спосіб впливу на дитину і допомогти їй правильно реагувати [11].

Освітні дослідження розвинули цю філософію викладання у підхід під назвою проєктне навчання. Вільям Х'орд Кілпатрік запропонував проєктний

метод навчання на основі теорій свого вчителя Дьюї як невід'ємну частину проблемного методу навчання Дьюї [59, с. 43].

Також відзначимо, що деякі вчені (наприклад, Джеймс Г. Гріно) також пов'язують проєктне навчання з підходом Жана Піаже до «ситуаційного навчання» та конструктивістською теорією. Піаже відстоював ідею навчання, яке не фокусується на пам'яті. У його теоретичних рамках використання освітніх проєктів розглядається як спосіб залучити здобувачів освіти до дослідження, розглядати навчання як процес, орієнтований на майбутнє, а не як набір фактів для отримання знань [54; 55].

Подальший розвиток методу проєктів як методики навчання в галузі освіти базувався на досвіді та сприйнятті, запропонованому педагогами, такими як Іон Коменський, Йоганн Генріх Песталоцці та Марія Монтесорі [52].

Конкретне визначення проєктної технології дав О. Устименко на основі досліджень вітчизняних методистів, а саме: це «комплексний спосіб організації процесу проєктування, який передбачає використання проблемно-пошукових, пошукових, інтерактивних та рефлексивних методів» [44, с. 356].

Відповідно до книги «Довідник з проєктного навчання», проєктне навчання – це модель діяльності в класі, яка відрізняється від звичайних коротких, ізольованих і орієнтованих на вчителя курсів. Методи, засновані на проєктах, можуть бути довгостроковими, міждисциплінарними, орієнтованими на учня та інтегрованими з реальними проблемами та практиками. Ця технологія дозволяє учням виконувати абстрактні та інтелектуальні завдання для дослідження складних проблем. Здобувачі освіти вчать проводити дослідження, робити власні судження, інтерпретувати та синтезувати інформацію різними способами [56, с. 3].

Сільвія Чард відзначає, що проєктне навчання – це «поглиблене вивчення тем реального світу, які заслуговують уваги та зусиль дітей». Вона також зазначила, що: екскурсії, експерименти, конструювання моделей/плакатів, створення мультимедійних презентацій є продуктами технічної діяльності проєкту [56, с. 4].

Концепція використання подібних методів в освіті зосереджена на використанні проєктного навчання для поєднання знань і дій. Здобувачі освіти не тільки отримують знання та опановують елементи основної навчальної програми, але й застосовують те, що вони знають, для вирішення реальних проблем і отримання важливих результатів. Вони використовують цифрові інструменти для створення високоякісних продуктів для спільної роботи. Впровадження навчання на основі проєктів переорієнтовує освіту на учня, а не на навчальну програму.

Основою проєктного навчання є достовірність і практична значущість отриманих результатів, а також можливість їх застосування в реальному житті. Працюючи в групах/парах здобувачі знань відповідають на «важливе запитання», а потім пробують створити продукт, який представлятиме їхні знання. Продуктом проєктної діяльності здобувача освіти може бути письмовий запис, художній твір, малюнок, тривимірне зображення, відео, фото чи комп'ютерна демонстрація тощо.

Проєктне навчання – це довгострокова, міждисциплінарна та орієнтована на потреби навчальна діяльність учнів. На відміну від традиційної класної діяльності під керівництвом вчителя, здобувачі освіти часто повинні самостійно організувати свою роботу та керувати своїм часом під час проєкту. Проєктне навчання відрізняється від традиційної перевірки знань шляхом опитування, акцентом на оцінці спільної чи індивідуальної діяльності через презентацію отриманих результатів [3].

Додатково відзначимо, що проєктне навчання також дає здобувачам освіти можливість досліджувати проблеми та виклики з практичним застосуванням, тим самим збільшуючи потенціал довгострокового збереження навичок та концепцій.

Основна ідея проєктного навчання полягає в тому, що розв'язання реальних проблем залучає учнів і заохочує учнів ретельно думати та діяти під час отримання та застосування нових знань у середовищі вирішення проблем.

Зважаючи на погляди Л. Шинкарук та В. Биховченко, відзначаємо, що роль вчителя в проєктному навчанні полягає в ролі фасилітатора. Вчителі не відмовляються від контролю над навчанням у класі чи діяльністю учнів, натомість створюють атмосферу спільної відповідальності [48, с. 17].

Вчителі виконують роль фасилітаторів, працюючи із здобувачами освіти, ставлячи важливі запитання, структуруючи значущі завдання, допомагаючи розвивати знання та соціальні навички, а також ретельно оцінюючи те, що здобувачі освіти вивчають у програмі. Типовий проєкт представляє проблему, яку необхідно вирішити, або явище, яке потрібно вивчити.

Проєктний підхід замінює інші традиційні моделі навчання, такі як лекції, письмові завдання за підручниками, робочими зошитами, дослідження щодо формування та розвитку ключових компетентностей учнів. Це основа, яка дозволяє вчителям розвивати та оцінювати глибше розуміння проблеми учнями, а не просто подавати їм інформацію у формі переліку фактів. Здобувачі освіти стають активними дослідниками та оцінювачами власного навчання, розвиваючи навички вирішення проблем і творчо створюючи продукти, щоб поглибити своє розуміння ключових концепцій і оволодіти основними навчальними навичками XXI століття, такими як критичне мислення.

Незважаючи на те, що навчальні проєкти є основним засобом навчання, не існує загальноприйнятих стандартів щодо того, що є прийнятним проєктом. Проєкти суттєво відрізнялися один від одного глибиною досліджуваних питань, чіткістю освітніх цілей, змістом і структурою діяльності, керівництвом учителів. Вони можуть реалізовувати окремі навчальні курси або складатися лише з кількох практичних завдань; бути багатопредметними (частіше зустрічаються в початковій школі) або однопредметними. Деякі проєкти можна виконувати всім класом, тоді як інші виконуються в малих групах або індивідуально.

Як відзначають численні дослідники, серед яких Т. Турчина, Н. Годованець, О. Устименко, проєктне навчання іноземної мови поділяється на чотири етапи: підготовка, виконання, презентація та підсумковий. Таким

чином, система практики вивчення іноземної мови на основі методу проєктів реалізується в чотири етапи, що включають такі комплекси вправ:

підготовчий етап – планування ходу виконання проєкту, формування словникового запасу, граматичних, мовленнєвих та інтонаційних навичок;

на етапі виконання – розвиток навичок аудіювання, читання, письма та говоріння, організувати пошук письмової інформації, навчання заповнення анкет, планування та проведення інтерв'ю;

на етапі презентації – навчання усній презентації проєкту та її організації;

завершальний етап – контроль програми розвитку та оцінювання мовних навичок усного мовлення, аудіювання, читання та письма [39; 7; 40].

Роль учня під час проєктного навчання полягає в тому, щоб задавати запитання, вдосконалювати знання та знаходити реальні рішення проблем. Учні повинні співпрацювати, розширюючи свої навички активного слухання та вимагаючи від них розумного та цілеспрямованого спілкування, що дозволяє їм раціонально думати про те, як розв'язувати проблеми. Таким чином, із викладеного вище випливає, що проєктне навчання змушує учнів брати відповідальність за власний успіх.

Основною вимогою до використання методу проєктів є визначення проблеми та її розв'язання, що є специфічним для проєктної роботи. Проблемні питання в рамках навчання можуть мати дослідницький, інформаційний або практичний характер. Існують деякі вимоги, які необхідно враховувати при організації проєктної діяльності (рис. 1.1) [15].

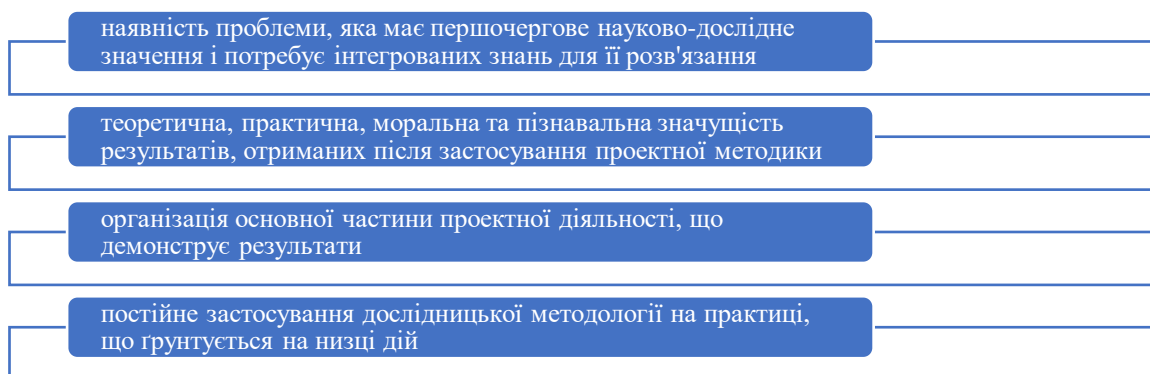

Рис. 1.1. Основні вимоги до організації проєктної діяльності

Отже, навчання з використанням проєктів пропонує динамічний, орієнтований на здобувача освіти, навчальний процес, який сприяє розвитку ключових компетентностей. Однак його успішне впровадження вимагає ретельного планування навчальної діяльності.

1.2. Класифікація проєктів

Метод проєктів дає можливість вирішувати актуальні питання та проблеми. Проте, впроваджуючи проєктну діяльність на уроці, вчителям необхідно враховувати специфіку предмета, який вони викладають. Важливо враховувати різноманіття проєктів за типами та влучно їх підбирати під кожен урок. Тому, необхідно пам'ятати, що існує багато різних типів проєктів, кожен з яких має свої специфічні нюанси.

Класифікація проєктів є досить розгалуженим питанням та потребує додаткового вивчення. Відтак, звернемо увагу на найбільш поширені погляди щодо класифікації проєктів.

Як зазначають у своєму дослідженні Т. Турчин та Ю. Щербина, британські вчені в галузі методики навчання мови виділяють три ключові типи проєктів (рис. 1.2).

груповий проєкт

- дослідження виконується групою здобувачів освіти, але кожен із них окремо вивчає відповідний аспект обраної теми

міні-дослідження

- здобувач освіти виконує індивідуальне соціальне опитування (анкетування або співбесіда)

проєкт, який базується на роботі з літературними джерелами

- здобувач освіти вибірково читає матеріал на тему, яка його цікавить

Рис. 1.2. Ключові види проєктів згідно з поглядами англійських вчених [39; 49]

Науковці вважають, що остання категорія проєктів проста для практичного застосування. Працюючи над подібними проєктами, учні формують навички користування різноманітними літературними джерелами: довідками, бібліотечними каталогами тощо [13, с. 164-167]. Такий вид проєкту здебільшого притаманний для навчання мови для спеціальних цілей.

З точки зору методики викладання іноземної мови одним із найважливіших варіантів групових проєктів є міні дослідження та робота з літературою. У процесі оцінювання вчителі повинні зробити загальну оцінку проєкту, включаючи зміст, тему, кінцеві результати, ентузіазм учнів щодо участі в проєкті тощо [39].

Американський професор Е. Коллінгс першим класифікував навчальні проєкти (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Класифікація навчальних проєктів за Е. Коллінгсом [5]

Різні підходи до класифікації вилилися в низку параметрів. Відтак, до прикладу, Н. Приходько, виділяє такі особливості та параметри проєктів, які впливають на класифікацію проєктів та які зображаємо на рис. 1.5.

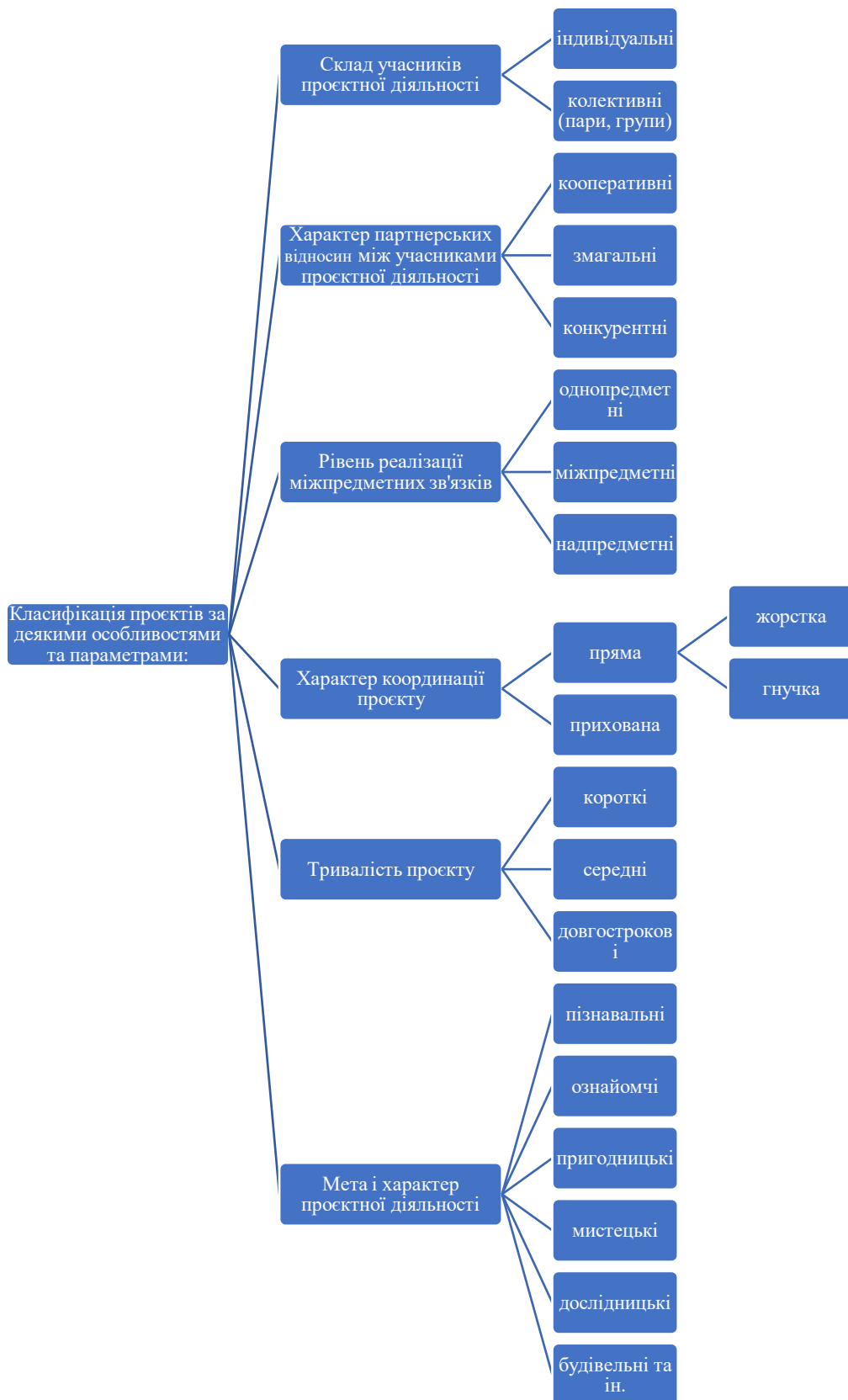

Рис. 1.5. Особливості та параметри проєктів за Н. Приходько [23]

В результаті проєктної діяльності завжди виробляється якийсь продукт. Види продуктів, отриманих у результаті проєктної діяльності, можна розділити

на такі категорії: технічні продукти, дослідницькі продукти, творчі продукти, інформаційні продукти та практичні продукти.

О. Устименко у своїй роботі конкретизує типи проєктів, звертаючись до типологічних ознак та типів навчальних проєктів які до них відносяться (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Класифікація проєктів за типами за О. Устименко [44]

Проєкти можна виконувати індивідуально, парами або групами, залежно від того, чого вчитель сподівається досягти тим чи іншим проєктом [44, с. 347-352].

Основними формами міні-проєктів є монологи, діалоги, таблиці та малюнки. Практикуючи проєктну діяльність у класі, ви, швидше за все, матимете справу з різноманітними типами проєктів. Кожен тип проєкту унікальний, з різною кількістю учасників, різними етапами та різними термінами.

Заслуговує на увагу і класифікація проєктів за Є. Полат (рис. 1.7).

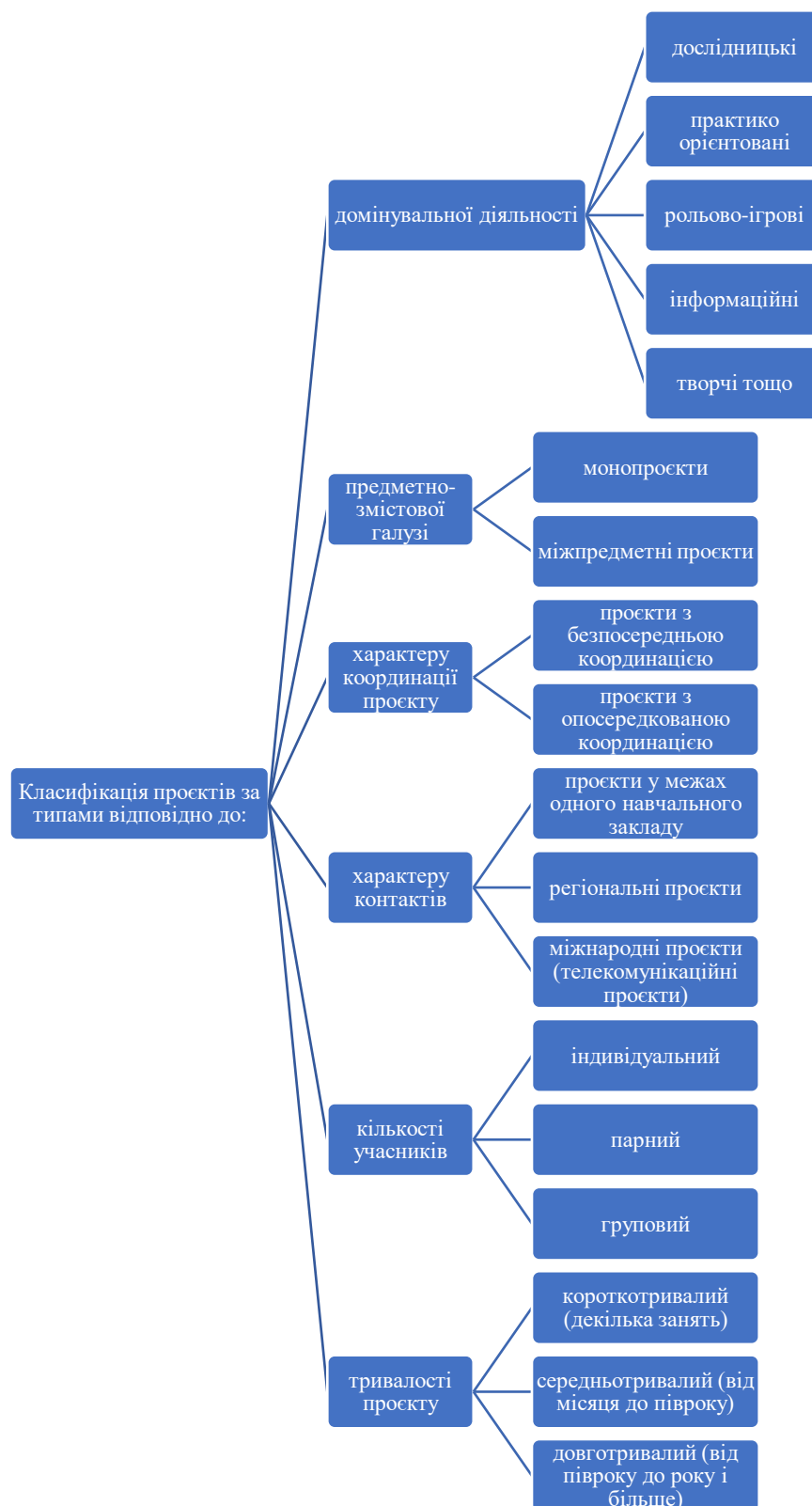

Рис. 1.7. Класифікація проєктів за типами за Є. Полат [50, с. 15-16]

Заслуговує на увагу класифікація навчальних проєктів, проведена Н. Пахомовою. На її думку, навчальні проєкти можна згрупувати за численими

факторами: домінувальним видом діяльності, сферою застосування результатів, технологіями, що застосовуються тощо [50, с. 16]. В основу нашої класифікації взято типи проєктів, запропоновані Н. Пахомовою на рисунку 1.8.

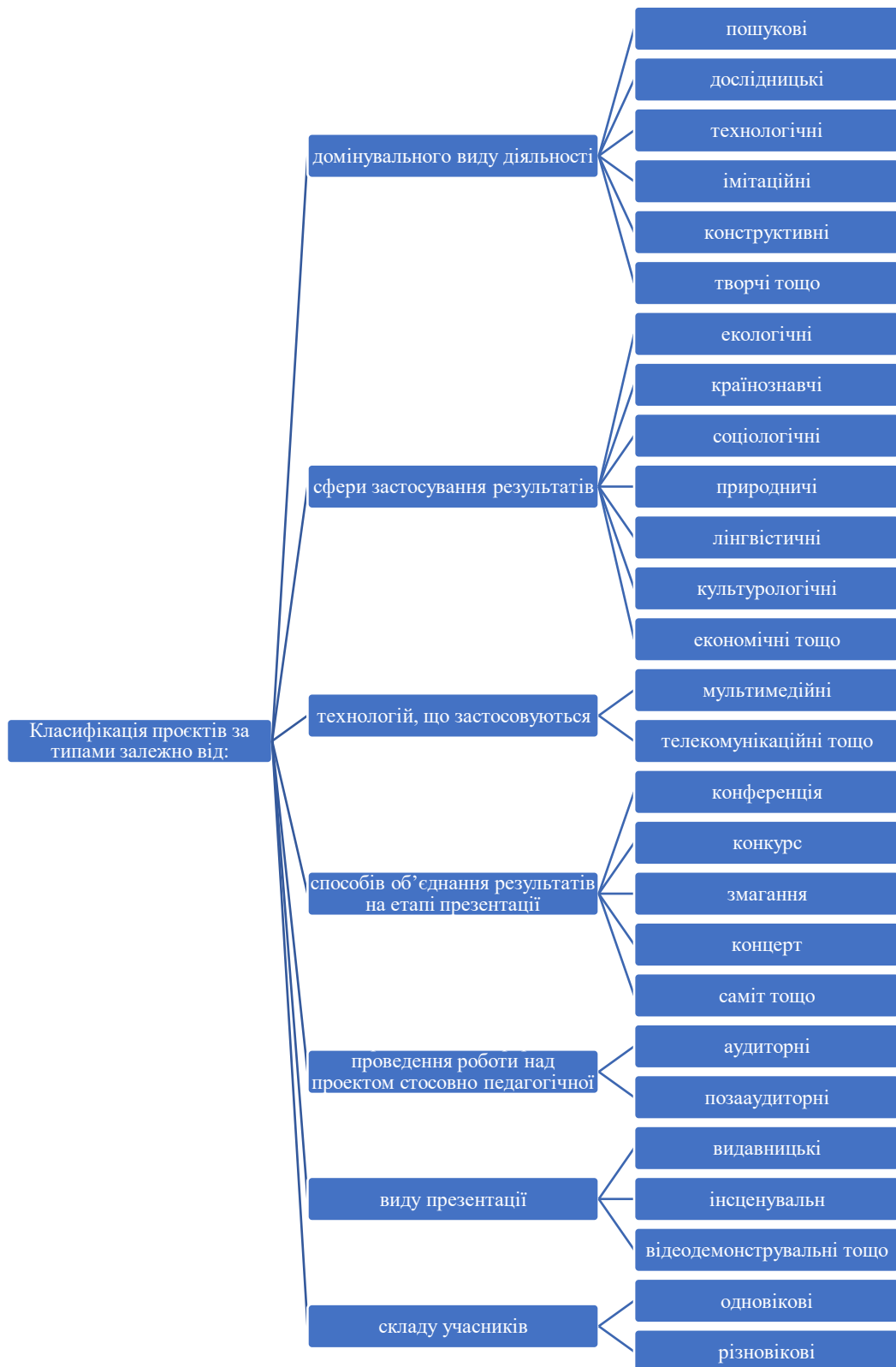

Рис. 1.8. Класифікація проєктів за типами за Н. Пахомовою[50, с. 16]

Отже, підходи до класифікації проєктів у навчанні були розроблені англійськими вченими в галузі методики викладання мов, удосконалені американським професором Е. Коллінгсом, який першим класифікував навчальні проєкти, О. Устименко, який у своїй праці конкретизував типологію проєктів. Також дослідження щодо класифікації проєктів здійснювались Н. Приходько, Є. Полат, Н. Пахомовою.

1.3. Значення проєктного навчання у розвитку монологічного мовлення учнів

Питання формування вміння монологічного мовлення в базовій школі все ще має практичне значення. Її необхідно розглядати в контексті компетентнісного підходу, який дасть змогу гармонізувати її з іншими мовленнєвими здібностями – складовими іншомовної комунікативної компетентності, формування якої є загальною метою навчання іноземних мов та культури в середніх навчальних закладах.

Навчання монологічного мовлення як виробничий процес вимагає від здобувачів освіти умінь описувати і порівнювати предмети і явища, докладно розповідати про почуте, побачене, прочитане і повідомляти, поєднувати опис, розповідь і порівняння, що є складним завданням. Основним завданням навчання монологічного мовлення на цьому етапі є вдосконалення навичок і умінь іншомовного спілкування, що дає змогу самостійно виконувати комунікативні та пізнавальні завдання, висловлювати особисте ставлення до сприйнятої інформації, фактів, подій [51, с. 236].

При навчанні монологічного мовлення існує два методи: індуктивний метод і дедуктивний, а робота над ними передбачає певні етапи. За дедуктивного підходу здобувачі освіти на уроках іноземної мови використовують зразки текстів і через кілька етапів намагаються зрозуміти текст за допомогою різних вправ і трансформувати його у власні твердження,

використовуючи текст як опору. Тоді як індуктивний підхід означає розвиток і додавання до повного монологу початкового монологічного висловлювання [6, с. 282-283].

Таким чином, поділяємо думку О. Шевченко стосовно того, що метод проєктів є одним із ефективних методів навчання монологічного мовлення на уроках іноземної мови. Відзначаємо, що саме цей метод навчання стає все більш популярним і входить до базових програм багатьох навчально-методичних комплексів. Метод проєктів, будучи сукупністю прийомів оволодіння галуззю знань або діяльністю для досягнення мети чи вирішення проблеми, має на меті навчити здобувачів освіти самостійно мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та розв'язувати проблеми, залучаючи знання з різних галузей [46, с.3-4].

Порівняно з традиційними методами навчання використання проєктної технології для навчання монологічного мовлення здобувачів освіти під час уроків іноземної мови в базовій школі, особливо для розвитку навичок монологічного мовлення англійською, дійсно має унікальні особливості та більш ефективно впливає на досягнення результатів у навчальному процесі.

Як відзначає І. Гусленко, монолог – це структуроване усне мовлення зі слів однієї особи, спрямоване до співрозмовника або аудиторії [12, с. 33]. Монологічне мовлення виконує різноманітні комунікативні функції, пов'язані з метою мовлення (інформативну, впливову, експресивну, розважальну, ритуально-культову та ін.), кожна з цих функцій має свої особливі мовні засоби вираження думок, та такі характеристики: зв'язність, тематичність, контекст, безперервність, послідовність і логічність.

З лінгвістичного погляду ознаками монологічного мовлення є: повнота будови речення, відносна завершеність висловлювання, розширеність і різноманітність словосполучення, досить складний синтаксис, володіння мовними засобами зв'язку між словосполученнями. У методиці навчання іноземної мови формування навичок монологічного мовлення поділяють на три етапи. Завдання першого етапу – навчити здобувачів освіти поєднувати

словосполучення у надфразову єдність. На другому етапі учні вчать самостійно будувати висловлювання на понадфразовому рівні. Навчання монологічного мовлення на цьому етапі здійснюється за допомогою різноманітних опор, образотворчих, усних, комбінованих. Основне завдання третього етапу – навчити учнів створювати на рівні тексту монологічні висловлювання різних функціонально-сміслових типів мовлення відповідно до необхідних для цього рівня обсягів [12, с. 33].

Учнівська проєктна діяльність завжди є міждисциплінарною та орієнтованою на вирішення практичних проблем і дослідницьких завдань, які одночасно пов'язані з вивченням іноземних мов і культур і виходять за межі класу.

Процес проєктування є основним механізмом розробки та реалізації наступних видів діяльності: творчих методів, моделювання або створення структур, прогнозно-аналітичної оцінки власної та чужої роботи. Найбільшою перевагою використання проєктних методик у навчальному процесі та у навчанні монологічного мовлення, зокрема, є вдале поєднання теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням при розв'язанні певних завдань. Отож, проаналізувавши погляди о. Устименко, можна помітити, що завдання проєктного методу навчання дозволяють здобувачам освіти вийти за рамки їхньої освіти, усунути або значно скоротити розрив між освітою та реальним використанням іноземних мов, а також створити можливості для практичного застосування набутих знань, навичок і стратегій [42, с. 50].

Згідно з поглядами, проєктний метод навчання має багато переваг. По-перше, такий підхід має комунікативну спрямованість, що є загальною метою вивчення іноземної мови. Цей метод підвищує мотивацію учнів до вивчення іноземної мови, учні розвивають свій творчий потенціал, є ініціативними в навчальному процесі, мають можливість застосовувати отримані знання, відповідати вимогам індивідуального навчання. Проєктний підхід також дозволяє здобувачам освіти розвивати дослідницькі навички, когнітивні навички, критичне, творче мислення та креативність. Такий підхід корисний як

для учня, так і для вчителя, оскільки має можливість оцінити учня під час його діяльності. Проектна діяльність також сприяє тісній співпраці вчителя та учнів, роблячи процес навчання цікавим та ефективним. Крім того, у проектній діяльності освітні спеціальності інтегрують знання з різних галузей і дисциплін, що сприяє розвитку здобувачів освіти і розширює їх кругозір [47, с. 111-113].

Формулюючи власне бачення, відзначаємо, що під час проекту кожен учень має можливість проявити свою фантазію та креативність та прийняти самостійні рішення.

Аналізуючи теоретичні надбання щодо теми дослідження, відзначаємо, що І. Пінчук запевняє, що проектна технологія може одночасно й ефективніше культивувати низку ключових здібностей здобувачів освіти, починаючи від «навчальної здатності», тобто здатності самостійно здобувати знання в будь-якому вимірі «навчального простору». Учні вчаться самостійно визначати проблеми та цілі діяльності, ефективно співпрацювати, проявляти ініціативу у прийнятті рішень, розумно вирішувати конфлікти [20, с. 2].

Дослідники О. Пометун та Л. Пироженко також зазначають, що при використанні проектних методик особливе місце займає самодіяльність, творчий підхід, який враховує особистісні інтереси та діяльність учнів, що допомагає зробити процес навчання особистісно зорієнтованим. При такому навчанні учні вчаться демократії, спілкуванню з іншими, критичному мисленню тощо [21, с. 7].

Загалом можна зазначити наступні основні ознаки освітньої проектної технології у галузі вивчення іноземних мов і культур (рис. 1.9).

Проектна робота має інноваційний характер: вона вимагає від здобувачів освіти застосування нових знань на основі раніше вивченого матеріалу [45, с. 163].

У процесі використання проектної технології вирішується низка навчальних, виховних і розвиваючих завдань на різних рівнях: удосконалення пізнавальних здібностей учнів, формування вміння самостійно конструювати

знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення. мислення, поле спілкування [9, с. 289].

Соціально орієнтований характер, що проявляється у двох аспектах:

- проектно-дослідницька діяльність учнів під час оволодіння соціокультурною дійсністю;
- соціально-рольовий статус учасників проектування як суб'єктів взаємодії у процесі проектної роботи.

Практико-орієнтований характер:

- створення (конструювання, дослідження) певного продукту (інформаційного, предметно-практичного, експериментального типу тощо) і можливості практичного застосування здобутих в освітньому процесі знань

Проблемно-дослідницький характер:

- наявність реального проблемного завдання, яке потребує розв'язання і спонукає до навчально-дослідницької діяльності.

Інтегративний характер:

- інтегративний предметний зміст і спрямованість на оволодіння цілісним комплексом умінь, навичок та знань (з різних галузей), які забезпечують дослідницьку та соціокультурну діяльність

Методологічний характер:

- усвідомлене засвоєння учнями способів навчально-пізнавальної діяльності (від формулювання задуму до оцінки продукту)

Особистісно вмотивований характер:

- особиста ініціатива школярів щодо розробки (дослідження) певної цікавої для них проблеми, яка має особистісний смисл, реальну значущість та забезпечує творчу роботу учасників проектування

Самоврядний характер

- активна роль кожного учасника проектування як індивідуального суб'єкта і роль групи як колективного суб'єкта навчальної діяльності.

Інтерактивний характер:

- навчання у співробітництві, взаємонавчанні, співтворчості.

Рефлексивно-оціночний характер:

- рефлексивна самооцінка (індивідуальна та взаємна) створення проекту від задуму до результату (продукту)

Творчий характер:

- емоційна залученість
- вільний творчий пошук
- взаємна творчість
- усвідомлення школярем творчої сутності навчально-пізнавальної діяльності

Рис. 1.9. Основні ознаки освітньої проектної технології у галузі вивчення іноземних мов і культур за О. Устменко [40, с. 40]

За характером поставленої проблеми продукт може бути матеріальний, соціальний, історичний, науково-дослідний [4, с. 3].

Проектне навчання – це не просто ще одна техніка для успішного розвитку ораторських навичок: це спосіб спільної роботи, який забезпечує підзвітність і структурованість. Впроваджуючи реальний життєвий контекст і технології в навчальну програму за допомогою проектного підходу до навчання, учні стають більш ініціативними та незалежними, намагаються побачити проблеми з різних точок зору та з різних точок зору, і їх заохочують навчатися протягом усього життя. Якщо тема проекту актуальна та цікава здобувачам освіти, вони можуть проявити більше креативності та ентузіазму, ніж при традиційному вивченні того ж самого матеріалу [56, с. 8].

Суттєвою перевагою інтеграції проектної діяльності методичку викладання іноземної мови у базовій школі є її повнота. Тобто здобувачі освіти можуть застосовувати знання, уміння та навички, отримані з різних навчальних предметів та сфер життя [42, с. 50].

Отже, як бачимо, метод проектів під час розвитку монологічного мовлення учнів на уроках іноземної мови в базовій школі відкриває перед здобувачами освіти нові можливості для вирішення складних методичних питань.

Висновки до 1 Розділу

Метод проєктів – не нове явище в теорії та практиці освіти. Він вважається навчальною технікою, оскільки в його основі лежить чітка послідовність завдань для досягнення певних результатів навчання. Це довгострокова, міждисциплінарна та орієнтована на потреби навчальна діяльність здобувачів освіти. Основна ідея проєктного навчання полягає в тому, що розв'язання реальних проблем залучає учнів і заохочує учнів ретельно думати та діяти під час отримання та застосування нових знань у середовищі вирішення проблем.

Навчання з використанням проєктів пропонує динамічний, орієнтований на здобувача освіти закладу загальної середньої освіти, навчальний процес, сприяючи розвитку ключових компетентностей. Однак його успішне впровадження вимагає ретельного планування навчальної діяльності.

Підходи до класифікації проєктів у навчанні були розроблені англійськими вченими в галузі методики викладання мов, удосконалені американським професором Е. Коллінгсом, який першим класифікував навчальні проєкти, О. Устименко, який у своїй праці конкретизував типологію проєктів. Також дослідження щодо класифікації проєктів здійснювались Н.Приходько, Є. Полат, Н. Пахомовою.

Метод проєктів під час розвитку монологічного мовлення здобувачів освіти на уроках іноземної мови в базовій школі відкриває нові можливості для вирішення складних методичних питань. У процесі використання проєктної технології вирішується низка навчальних, виховних і розвиваючих завдань на різних рівнях. Проте, варто зазначити, що для успішного впровадження проєктів у навчальний процес та розвитку монологічного мовлення здобувачів освіти необхідно враховувати особливості навчальної дисципліни іноземна мова (англійська) та особливості кожного типу проєкту.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ

2.1. Методика викладання англійської мови та місце проєктного навчання у її структурі

Мовна освіта у ХХ столітті сьогодні в більшій мірі зосереджується на цілісному підході до мови як тексту та соціальної практики в контексті грамотності, багатомовності та мультикультуралізму. Використання новітніх технологій, дистанційного навчання або окремих його елементів забезпечує взаємодію здобувачів освіти та вчителів під час навчального процесу, надає першим можливість самостійно опрацювати навчальний матеріал і презентувати їм основний зміст матеріалу, оцінюючи те, які знання та вміння вони отримують в процесі навчання [32, с. 62-65].

Навчання/вивчення іноземної мови – це не процес передачі та механічного здобуття знань, а синтез методології та практики викладання, тому здобувачі освіти мають бути мотивовані до вивчення та використання мови як засобу спілкування та навчання, здобувати нові знання та інформацію. Основними вимогами навчальної програми з іноземної мови є міжпредметність та уніфікованість, яка базується на трьох тематичних осях і спрямована на сприяння розвитку грамотності, багатомовності та полікультурності.

Вивчення іноземних мов у 2023/2024 навчальному році здійснюється за декількома Державними стандартами та типовими освітніми програмами:

- **для учнів 1 – 4 класів** за новим Державним стандартом початкової освіти [25], затвердженим Постановою КМУ від 21 лютого 2018 року №87, та Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко [36; 37], і Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна [38];

- **для учнів 5-6 класів** за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти [26], затвердженим Постановою КМУ від 30 вересня 2020 №898, Типовою освітньою програмою затвердженою наказом МОН 19 лютого 2021 за №235 [27] та модельними навчальними програмами яким наказом МОН від 12 липня 2021 року № 795 надано гриф „Рекомендовано Міністерством освіти і науки України” [28]:

- **Модельна навчальна програма „Іноземна мова. 5-9 класи”** для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.) [].

- **Модельна навчальна програма „Іноземна мова. 5-9 класи”** для закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.) [].

- **Друга іноземна мова. 5-9 класи: Модельна навчальна програма** „Друга іноземна мова. 5-9 класи” для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.) [16-18].

- **для учнів 7 – 9 класів** за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти [26], затвердженим Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392, та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) [19], розробленою на виконання Закону України „Про освіту” [29] і затвердженою наказом МОН від 20.04.2018 № 408;

- **для учнів 10 – 11 класів** за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти [], затвердженим Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року № 1392, та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) [25], розробленою на виконання Закону України „Про освіту” [29] і затвердженою

наказом МОН від 20.04.2018 № 407 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493).

Оскільки згідно мети дослідження передбачено аналіз саме методичних аспектів реалізації проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі, звернемо особливу увагу на методику викладання англійської мови у 5-9 класах.

Аналізуючи особливості організації навчання учнів 5-6 класів, зазначимо, що навчальні заклади можуть розробляти предметні курси, двомовні курси, комплексні курси на основі модельних курсів, які обов'язково містять опис результатів навчання. Кількість не повинна бути нижчою, ніж визначена в державних стандартах та/або відповідних типових навчальних планах. Формування навчальних предметів, білінгвальних курсів, комплексного змісту курсу може здійснюватися шляхом розміщення в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, освітньої галузі чи окремих її компонентів. У зв'язку з перерозподілом навчального часу на інші напрями навчання друга іноземна мова (не менше двох годин на тиждень) включається до навчального плану освітньої програми як вибіркового освітнього компонента за вибором закладу освіти.

При викладанні англійської мови дозволяється використання підручників, виданих у поточному та минулих роках, з урахуванням змін у програмі. Що стосується іншої навчально-методичної літератури, то вчителі вільні у виборі та використанні літератури, яка найкраще реалізує потенціал їх методики навчання та «іншомовних» предметних компетентностей. Програма не обмежує самостійність і творчу ініціативу вчителів, допускаючи гнучкість у виборі та розподілі навчальних матеріалів відповідно до потреб учнів і вибраних засобів навчання. Із переліком рекомендованої літератури можна ознайомитися на сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua) [34] та на сайті Інституту модернізації змісту освіти (www.imzo.gov.ua) [33].

Оцінювання та облік результатів навчальної діяльності учнів 7-11 класів закладів загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році здійснюється

на основі навчально-методичних рекомендацій попередніх років. Основні принципи оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, які навчаються іноземним мовам, однакові в будь-якому контексті: офлайн, онлайн чи гібридному, синхронному чи асинхронному.

Викладання англійської мови традиційно спиралося на кілька добре встановлених методологій, таких як метод граматичного перекладу, прямий метод і аудіолінгвальний метод. Хоча ці підходи виявилися ефективними в деяких аспектах, вони часто нехтують важливістю практичного застосування та навчання, орієнтованого на студента. В останні роки проектне навчання стало багатообіцяючою альтернативою цим традиційним методам, пропонуючи більш привабливий та інтерактивний підхід до навчання іноземної мови.

Дослідимо особливості формування іншомовної компетентності в говорінні (монологічному мовленні).

Як ми знаємо, монолог це – форма усного мовлення, яка полягає в розгорнутому, зв'язному і безперервному висловлюванні однієї особи, зверненому до співрозмовника або аудиторії. За умов природного спілкування монолог – це доповідь, лекція, виступ.

Монологічне мовлення, якому слід навчати в закладі загальної середньої освіти, є елементом діалогу або групового діалогу і має певні мовно-психологічні особливості, як і діалогічного мовлення. Монологічні висловлювання, як і діалогічні репліки, мають бути логічно пов'язані із загальним контекстом діалогу за допомогою специфічних мовних засобів (словесних кліше, що використовуються для вступу в діалог, виразів згоди/незгоди, заперечень тощо).

Також зазначаємо, що монологічне мовлення є ситуаційним. Особливістю монологічного мовлення є те, що воно має тему та ідею, що визначає композицію, послідовність і логічне вираження її думки. Кожна фраза в монологі залежить від словесного завдання мовця. Монологічне мовлення має певні комунікативні, психологічні та лінгвістичні особливості, які необхідно враховувати вчителю при навчанні цьому виду мовленнєвої діяльності.

Комунікативні особливості монологічного мовлення полягають у тому, що воно виконує такі комунікативні функції: інформативну, впливову, експресивну (емоційно-виразну), розважальну, ритуально-культову.

Кожна з цих функцій має своє особливе мовне вираження, відповідний психологічний стимул і заявлену мету (наприклад, стилістично нейтральне повідомлення, бажання переконати слухача або іншим чином вплинути на нього).

З психологічної точки зору монологічне мовлення має такі психологічні характеристики або особливості: однонаправленість, зв'язність, тематичність тобто співвіднесеність висловлювання з будь-якою досить загальною темою, контекстність, безперервність, послідовність і логічність.

Відзначаємо, що мовні особливості монологічного мовлення полягають у: структурній завершеності речень, повноті фраз, різноструктурності фраз, ускладненому синтаксису, зв'язності висловлювань.

Функціональні типи монологів, залежно від комунікативної функції та характеру логіко-синтаксичних зв'язків між реченнями, включають такі основні типи монологічних висловлювань: монолог-опис, монолог-розповідь (монолог-оповідь, монолог-повідомлення), монолог-міркування (монолог-переконання). Підбирати проектні завдання у кожному із випадків та до кожного із уроків необхідно виходячи із теми та обов'язково враховуючи особливості кожного із цих типів монологів.

Метою навчання монологічного мовлення в базовій школі є здатність вербально спілкуватися між культурами в ситуаціях, типових для сфер особистого, громадського, освітнього та професійного спілкування. У методиці навчання іноземної мови оволодіння монологічною вимовою можна поділити на три етапи:

Перший етап – оволодіння вмінням об'єднувати мовленнєві зразки в позалексичні єдності, наприклад, щодо теми «погода» учні можуть з'єднати такі мовленнєві зразки:

It's cold today. It isn't snowing now. The sky is blue. The sun is shining.

Другий етап – за допомогою різноманітних опор оволодіти вмінням виразу додаткових фразових рівнів відповідно до мовленнєвої ситуації:

А. Зображальних (малюнки, слайди, тематичні та сюжетні картини, композиції на магнітній дошці тощо).

Б. Вербальних (неповні вербальні опори (підстановчі таблиці; ключові слова; логікоструктурні схеми; денотатні карти; плани висловлювання); повні вербальні опори: повідомлення-зразок: у звуковому варіанті (фонограма, мовлення учителя) чи у зоровому варіанті (друкований текст); комбіновані опори. Наприклад, вербально-зображальні. Проте слід пам'ятати, що поступово опори обов'язково усуваються).

Третій етап – оволодіння вмінням висловлюватися на текстовому рівні різними функціонально-смысловими типами усного висловлювання. Цей етап характеризується формуванням умінь висловлювати особисте ставлення до фактів чи подій про які розповідає учень, формулювати критичні оцінки й обґрунтовувати будь-які факти, включати у виступи елементи роздумів і аргументації. Завдання на цьому етапі сформульовані таким чином, що учні не можуть обмежитися двома-трьома реченнями. Виконуючи ці завдання, учні вчаться розвивати свої думки, висловлювати їх іноземною мовою, обґрунтовувати власні твердження.

Система вправ для навчання монологічного мовлення включає три групи вправ відповідно до трьох етапів формування умінь монологічного мовлення:

I група – вправи на об'єднання зразків мовлення рівня фрази у понадфразову єдність;

II група – вправи на створення власного монологічного висловлювання понадфразового рівня;

III група – вправи на створення власного монологічного висловлювання текстового рівня (відповідно до вимог чинної програми для даного класу).

Подолання відтворення методів навчання, перехід до нової освітньої парадигми, забезпечення пізнавальної діяльності та самостійності мислення учнів є одним із стратегічних напрямків модернізації освіти. Для вирішення цих

проблем потрібен відповідний метод. У педагогічній практиці все більшого поширення набуває метод проєктів. Його суть полягає в організації самостійної навчальної діяльності для вирішення гострих питань, що цікавлять здобувачів освіти, і форсування презентації отриманих результатів. Популярність методу проєктів зумовлена тим, що завдяки своїй педагогічній природі він вирішує завдання, які розвивають творчі здібності учнів, їх уміння самостійно конструювати знання та застосовувати їх для вирішення пізнавальних і практичних завдань, тим самим отримуючи та аналізуючи необхідну інформацію. Використовуючи метод проєктів при вивченні іноземної мови, можна використовувати іноземну мову як метод навчання, спосіб висловлювати власні думки, сприймати і розуміти думки інших.

Проєкти є ефективним способом переключити увагу здобувача освіти зі збереження форми інформації на пізнання навколишнього світу за допомогою іноземної мови, тим самим розширюючи сферу культурної та лінгвістичної компетентності.

Відзначаємо, що головною метою вивчення іноземної мови є розвиток комунікативної компетентності, яка передбачає не лише фактичне володіння іноземною мовою, а й уміння опрацьовувати друковану та аудіоінформацію, набуття навичок критичного та творчого мислення. А відтак, фактично, проєктний підхід передбачає необхідність диференційованого навчання, приділяючи увагу особистості учня, його потребам і здібностям, і базується на принципі співпраці та участі учня в активній діяльності.

Включення проєктного навчання у викладання англійської мови вимагає ретельного планування та реалізації заходів. Вчителі повинні переконатися, що проєкт відповідає інтересам і здібностям учнів і що він узгоджується з цілями вивчення мови. Крім того, оцінка ефективності проєктного навчання у викладанні англійської мови вимагає використання відповідних методів оцінювання [10].

Отже, проєктне навчання представляє чудову можливість для вчителів англійської мови залучити своїх учнів до більш змістовного та ефективного

навчання шляхом виконання проєктних завдань, які можуть втілюватись у різних форматах, таких як презентації, створення листівок, постерів тощо чи у форматі роботи над повноцінним колективним проєктом. За результатами презентації проєкту виставляються оцінки учням (підсумкове оцінювання), а під час роботи над проєктом вчитель має нагоду провести спостереження для формувального оцінювання і використати зібрані дані для надання обґрунтованого коментаря.

2.2. Методичні підходи до організації проєктного навчання на уроках англійської мови

Проєктне навчання – це метод навчання, який залучає учнів до створення проєкту, пов'язаного з певною темою чи темою. Проєкт розрахований на виконання протягом тривалого періоду часу, протягом якого здобувачі освіти беруть участь у дослідженні, плануванні та співпраці для створення кінцевого продукту. Проєктне навчання також створює проблеми, такі як необхідність ретельного планування та управління, потенціал для нерівної участі та труднощі оцінки складних і різноманітних результатів навчальної діяльності.

У навчанні англійської мови існують різні підходи до організації проєктного навчання. Одним із підходів є навчання мови на основі завдань, яке наголошує на використанні мови під час виконання завдань, які відповідають потребам та інтересам учнів. Іншим підходом є викладання мови на основі змісту, яке поєднує вивчення мови з вивченням предмету. Третій підхід – це саме проєктне навчання мови, яке залучає здобувачів освіти до створення проєкту, який поєднує вивчення мови з проблемами реального світу.

На ефективність проєктного навчання у викладанні англійської мови впливає кілька факторів. Одним із факторів є роль і компетентність вчителя в проєктному навчанні. Викладачі повинні мати чітке розуміння принципів і стратегій проєктного навчання, а також здатність ефективно розробляти

проекти та керувати ними. Іншим фактором є мотивація учня та його участь у проектному навчанні. Здобувачі освіти повинні бути мотивовані та залучені до проекту, щоб забезпечити його успіх, адже вони розширюють свій кругозір і межі мовних навичок, отримують досвід практичного застосування методу проектів, вчать слухати англійську мову, чути і розуміти один одного під час захисту проектів. Під час реалізації проектної технології на уроках англійської мови в базовій школі учні користуються довідниками, словниками, комп'ютерами, створюючи таким чином можливість прямого контакту з реальною мовою, чого не може забезпечити вивчення мови лише за допомогою підручників.

Під час реалізації проектного навчання із учнями 8-А класу (експериментальний клас) Романівського ліцею Підгайвської сільської ради, вдалось з'ясувати, що використані проектні завдання допомагають учням систематизувати та поглибити знання, розуміння культури та традицій англійськомовних країн, розвинути творчі здібності та здібності до командної роботи. Тому проектний підхід активно сприяє розвитку мовної та соціокультурної компетентностей.

Також вважаємо, що проектна технологія навчання іноземної мови та культури розроблена таким чином, щоб учні створювали особисті освітні продукти в реальних освітніх або соціально-культурних ситуаціях діяльності. Методична характеристика проектної технології навчання іноземних мов виходить з позиції суб'єктних відносин учасників проекту, повністю зосереджуючись на здобувачах освіти як суб'єкті проектної діяльності, на їхніх потребах та інтересах у сфері вивчення та використання іноземних мов – від формулювання цілей до кінцевих результатів/оцінки продуктів. У всьому цьому процесі учні – ініціатори, організатори, виконавці та суб'єкти проекту, які контролюють та несуть відповідальність за виконання та його кінцеві результати. Як учасники та члени команди проекту з розвитку монологічного мовлення здобувачі освіти можуть обирати різні соціальні ролі (лідер, виконавець, організатор тощо).

Групова взаємодія, співпраця, взаємодопомога, а не конкуренція здобувачів освіти базової школи у процесі навчально-дослідницької проєктної діяльності на уроці іноземної мови (англійської) передбачає взаємодію та взаємну відповідальність усієї навчальної групи, засновану на взаємопов'язаних принципах ініціативи, творчості та свободи відповідальності, індивідуальної участі та відповідальності кожного учасника проєкту.

Проєктний метод характеризується і радикальною зміною ролі вчителя, який стає членом дослідницької групи проєкту та може виконувати різні соціальні ролі в групі: виступати у ролі генератора ідей, джерела інформації, консультанта, судді тощо, вступаючи в систему інтерактивних, взаємовідповідальних стосунків із здобувачами освіти.

Перелічимо загальні вимоги до оцінювання роботи проєктними методами:

- наявність значущої наукової, творчої, дослідницької проблеми, що розв'язується;
- практична, теоретична, пізнавальна значущість результатів;
- самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність здобувачів освіти на уроці;
- моделювання компонентів проєкту (конкретизація поетапних результатів і розподіл ролей);
- використання методів пошуку: визначення проблем, завдань та їх вирішення, формулювання гіпотез, обговорення методів пошуку;
- оформлення кінцевих результатів;
- аналіз отриманих даних.

Критерії оцінки виконаних проєктів:

- причини вибору теми;
- кількість і повнота розробки, виконання визнаних етапів проєктування, незалежність;
- рівень креативності, оригінальність тем, методів, рішень;

- якість коментарів.

Методичний підхід до проєкту:

- Автор проєкту
 - Назва проєкту
 - Тип проєкту
 - Навчальний предмет із якого виконується проєкт
 - Клас у якому виконується проєкт та кількість учнів
 - Мета (практична, навчальна та розвиваюча)
 - Очікувані результати (список умінь і навичок, які учні отримають після завершення проєкту)
 - Опис проєкту (чіткий план діяльності здобувача/здобувачів освіти за етапами роботи над проєктом)
 - Вхідні знання та навички (знання та навички, якими учні повинні володіти перед початком проєктної роботи та необхідні для виконання проєктних завдань)
 - Матеріалотехнічне, інформаційне та методичне забезпечення (обладнання, витратні матеріали, навчально-методична література, фотоматеріали тощо)
 - Оцінка знань і вмінь
 - Очікуваний кінцевий продукт проєкту.
- За певних умов проєктний підхід можна використовувати в школах будь-якого типу та на будь-якому етапі навчання, якщо він відповідає таким вимогам:
- існує значна дослідницька або творча проблема чи завдання, що вимагає синтезу знань і дослідження для пошуку рішення.
 - практична, теоретична цінність очікуваних результатів.
 - самостійна діяльність учнів: індивідуально, в парах, у малих групах, як в аудиторії, так і поза нею.

- використання методів дослідження: визначення проблеми, результуючі завдання дослідження, гіпотези для висування рішень, обговорення методів дослідження.

За домінуючими методами, які використовуються для реалізації проєкту їх можна поділити на: дослідження, творчий, рольова гра, прагматично орієнтований проєкт.

Дослідження вимагає добре продуманої структури проєкту, чітко визначених цілей перед його початком, переваг для кожного учасника, соціальних наслідків, добре продуманих експериментів і методів експериментальної роботи, способів обробки результатів.

Творчі проєкти не мають детальної структури, а просто окреслюються та розробляються на основі прийнятих учнями рішень. Однак перед тим, як приступити до розробки такого проєкту, слід заздалегідь домовитися про бажані плановані результати. Творчі проєкти можуть виконувати як твори, відеофільми, плакати, пригоди тощо.

У таких проєктах як гра за ролями також структура лише окреслена і залишається відкритою до кінця проєкту. Кожен учасник обирає для себе роль, виходячи з характеру та змісту проєкту. Це можуть бути літературні персонажі або герої, які імітують соціальні та ділові стосунки, ускладнені ситуаціями, створеними учасниками.

Особливістю прагматично орієнтованого проєкту є те, що діяльність учасників з самого початку має чіткі цілі, а цілі мають бути орієнтовані на соціальні інтереси самих учасників. Продуктом праці може бути газета, документ, фільм, запис, вистава, план дій, проєкт закону тощо. Такий проєкт вимагає добре продуманої структури і, можливо, навіть сценарію всієї діяльності його учасників, домінуючи функції кожного окремого в обробці та оформленні іншомовної інформації. При роботі над таким проєктом особливо важливо чітко організувати обговорення, коригування, представлення отриманих результатів і можливих шляхів їх використання на практиці.

Залежно від другої ознаки – домінуючої тематичної змістовної сторони – проєкти можуть поділятися на: моно проєкти та міждисциплінарні проєкти.

Отже, із методичної точки зору проєктний підхід є засобом реалізації індивідуально орієнтованого навчання, спрямованого на розвиток учня. Коли учні співпрацюють з іншими у команді, підвищується мотивація до навчання, зникає напруга, зростає впевненість в успіху. Результатом застосування даної технології є міцне та глибоке засвоєння знань, підвищення рівня самостійної роботи здобувачів освіти, високий рівень їх знань, уміння працювати в групах, вести групові дискусії, уміння згуртувати дітей тощо. Проте, для того, щоб грамотно використовувати методи проєктів, необхідна інтенсивна підготовка, яка, звичайно, відбувається в рамках загальної освітньої системи. Така підготовка має бути постійною, систематичною і проводитися паралельно з проєктною роботою. Відповідно до умов систематичного застосування проєктних методів навчання на уроках, які поєднуються з традиційними методами навчання та педагогічними інноваціями, ефективність навчальних досягнень здобувачів освіти значно зростає.

2.3. Навчально-методичне забезпечення проєктного навчання у закладі освіти

Проєктне навчання – це навчальний підхід, який набув популярності в останні роки. Цей підхід до навчання наголошує на розвитку критичного мислення, навичок вирішення проблем і співпраці через практичні проєкти в реальному світі. Воно є важливою складовою освіти в сучасному світі, яка дає здобувачам освіти можливість розвивати критичне мислення та навички вирішення проблем, які є важливими для успіху на робочому місці. Проєкти також сприяють залученню та мотивації здобувачів освіти, оскільки вони формують у них почуття власності та відповідальності за своє навчання.

Існує кілька методичних підходів до проєктного навчання, включаючи безпосередньо проєктне навчання, проблемне навчання та навчання на основі запитів. Проєктне навчання передбачає роботу здобувачів освіти над проєктом протягом тривалого періоду часу, тоді як проблемне навчання зосереджується на розв'язанні конкретної проблеми чи завдання. Навчання, засноване на дослідженні, передбачає вивчення теми чи питання здобувачами освіти шляхом дослідження.

А тому, вважаємо, що навчальні заклади повинні надавати підтримку проєктному навчанню, щоб воно було ефективним. Ця підтримка включає: професійний розвиток вчителів, доступність ресурсів і матеріалів, а також інтеграцію технології для проєктного навчання.

Наприклад, у дослідженні, проведеному Національною асоціацією вчителів природничих наук, вчителі, які пройшли професійну підготовку за проєктним навчанням, повідомили, що почуваються більш впевненими у своїй здатності ефективно застосовувати це.

Крім того, наявність ресурсів і матеріалів має вирішальне значення для успішного навчання проєкту. Адже інтеграція технологій може покращити проєктне навчання, надаючи учням доступ до ширшого спектру ресурсів та інструментів.

Практична організація проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі передбачала такі етапи іншомовної проєктної роботи: підготовчий, виконавчий, презентаційний, підсумковий (рис. 2.1).

Етап 1: підготовчий	Етап 2: виконавчий	Етап 3: Презентаційний	Етап 4: підсумковий
<ul style="list-style-type: none"> ☐ здобувачі освіти обирають та обговорюють тему проєкту; ☐ діти визначають основні умови виконання проєкту (термін, вид кінцевого продукту, критерії його оцінювання тощо); ☐ школярі ознайомлюються з необхідним мовним та мовленнєвим матеріалом; ☐ учні формують робочі групи, в яких обговорюють участь кожного учасника проєкту, планують свої кроки під час проєктування. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ у позакласній діяльності діти здійснюють збирання інформації (читають тексти, працюють з довідниками, беруть інтерв'ю, проводять анкетування тощо); ☐ учасники проєктного навчання на уроках обговорюють у групах одержану інформацію; ☐ школярі навчаються аналізувати і систематизувати зібраний матеріал; ☐ здобувачі освіти виступають з проміжними звітами у класі про результати роботи; ☐ учні навчаються письмово оформляти свої проєкти, писати доповіді тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> • на уроках діти оволодівають прийомами усної презентації; • учні презентують свої проєкти в усній формі. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ школярі обговорюють результати проєктної діяльності; ☐ здобувачі освіти оцінюють свою роботу та роботу своїх однокласників; ☐ учні аналізують одержані результати (за допомогою бланків для само- та взаємоконтролю); ☐ школярі отримують оцінки від вчителя, експертів.

Рис. 2.1. Етапи проєктування творчої діяльності здобувачів освіти базової школи у контексті практичної організації проєктного навчання на уроках англійської мови

Слід виділити методіку організації робіт за проєктною технологією, яка розробляється поетапно (рис. 2.1).

Перший етап – підготовчий: передбачає вибір та обговорення теми проєкту, постановка питань, ознайомлення з новим матеріалом презентації та його автоматизація, розробка структури проєкту, обговорення кінцевого продукту та методу його презентації, формування груп та вивчення їхніх особистих характеристик, інтереси та життєвий досвід.

Другий етап – організація роботи: збір інформації (читання текстів, ознайомлення з довідниками, інтерв'ю, анкетування); обговорення вперше зібраної інформації, перших результатів у групі, обговорення в класі; обговорення дизайну проєкту та його документації. На цьому етапі учням

також пропонується створити плакати, брошури, плакати, фотоальбоми, що містять невеликі тексти, малюнки, фотографії на обрану тему. Наприклад, під час вивчення теми «Їжа» учням було поставлено завдання створити рекламні брошури улюблених страв. Учням такий вид діяльності дуже подобається.

Третій етап – власне презентація виконаного проєкту та його захист: група обговорює методи демонстрації проєкту, проєктну документацію та демонстрацію. Під час захисту проєктів вчителям необхідно звернути увагу на: якість і склад матеріалів, глибину досліджуваної проблеми, застосування знань з інших дисциплін, діяльність кожного учасника розробки, колективність рішень, що приймаються, функціональність та ефективність роботи кожного учасника, характер спілкування та взаємодопомоги в групі; уміння здобувачів освіти дискутувати та робити висновки; культура мови; естетичне оформлення результатів проєкту; уміння відповідати на запитання опонентів.

Четвертий етап – підсумковий, передбачає обговорення результатів та оцінка проєкту. Контроль діяльності учнів та їх оцінювання є актуальною проблемою проєктної методики.

Зважаємо на те, що у ході здійснення проєктного навчання потрібно оцінювати як процес, так і результати. Необхідно використовувати як поточний, так і підсумковий контроль.

Відзначаємо, що спільна робота (учнів і вчителів) над підготовкою проєктів – це чудова нагода дати кожній дитині можливість проявити свою творчу особистість і ненав'язливо навчити її важливого для життя навичку – працювати в команді.

Швидкий розвиток та використання інформаційних та комунікаційних технологій у всіх сферах життя сприяло відповідним змінам у навчанні. В тому числі і на організації та проведенні проєктного навчання. Розробка сучасних інтерактивних інструментів проєктного навчання визначається загальним розвитком освітніх технологій, які можуть підходити для цих потреб. Поява інтерактивних дошок, проєкторів, мультимедійних дошок, інтерактивних панелей, комп'ютерних технологій та сучасних засобів відтворення цифрових

медіа сприяють урізноманітненні. Ця інтеграція, за наявного технічного забезпечення дозволяє впроваджували весь арсенал навчального інструментарію у закладі загальної середньої освіти.

Технічні можливості дозволяють педагогічним працівникам зробити вивчення матеріалу більш цікавим та доступним для здобувача освіти незалежно від рівня його навчальних досягнень. При наявності технічних можливостей можна раціонально зберегти час на уроці, використавши резерв на більш об'ємну презентацію проєкту. Використання онлайн-ресурсів передбачає поліпшення ефективності навчального матеріалу при підготовці проєкту. З поєднанням інтерактивної дошки з мультимедійним проєктором, можна вирішити ряд завдань для покращення якості навчального процесу у контексті виконання проєкту, якщо це відповідає підібраним формам роботи учня чи групи учнів, які готують проєкт.

Технічні можливості використання онлайн-ресурсів під час виконання проєктів включають доступ до матеріалів, наявність аудіо- та відеоматеріалів, інтерактивність та цифрові інструменти, можливість ділитися та зберігати матеріали, підтримку технічної інфраструктури, мобільні додатки та можливість індивідуалізувати процес виконання проєкту за допомогою онлайн-ресурсів.

Підсумовуючи, можна сказати, що проєктне навчання є ефективним методом, який покращує практичні навички та компетентності здобувачів освіти.

Висновки до 2 розділу

Навчання/вивчення іноземної мови – це не процес передачі та механічного здобуття знань, а синтез методології та практики викладання. Вивчення іноземних мов у 2023/2024 навчальному році здійснюється за декількома Державними стандартами та типовими освітніми програмами. Метою навчання монологічного мовлення в базовій школі є здатність вербально спілкуватися між культурами в ситуаціях, типових для сфер особистого, громадського, освітнього та професійного спілкування.

У методиці навчання іноземної мови оволодіння монологічною вимовою можна поділити на три етапи: оволодіння вмінням об'єднувати мовленнєві зразки в позалексичній єдності, за допомогою різноманітних опор оволодіти вмінням виразу додаткових фразових рівнів, оволодіння вмінням висловлюватися на текстовому рівні різними функціонально-смысловими типами усного висловлювання.

Проектне навчання – це метод навчання, який залучає учнів до створення проекту, пов'язаного з певною темою. Із методичної точки зору проектний підхід є засобом реалізації індивідуально орієнтованого навчання, спрямованого на розвиток учня. Результатом застосування даної технології є міцне та глибоке засвоєння знань, підвищення рівня самостійної роботи здобувачів освіти, високий рівень їх знань, уміння працювати в групах, вести групові дискусії, уміння згуртувати дітей тощо. Відповідно до умов систематичного застосування проектних методів навчання на уроках, які поєднуються з традиційними методами навчання та педагогічними інноваціями, ефективність навчальних досягнень здобувачів освіти значно зростає.

Практична організація проектного навчання на уроках англійської мови в базовій школі передбачала такі етапи іншомовної проектної роботи: підготовчий, виконавчий, презентаційний, підсумковий. Проектне навчання є ефективним методом навчання, який покращує практичні навички та компетентності здобувачів освіти.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ

3.1. Характеристика вибірки дослідження

Вибірка дослідження формувалась цілеспрямовано для реалізації завдань щодо практичної організації проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі. Дослідження проводилось на базі Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради. Учасниками дослідження стали: учні 8-А класу (експериментальний клас) у кількості 22 здобувачі освіти у віці 13-14 років; учні 8-Б класу (звичайний клас) у кількості 20 здобувачів освіти у віці 13-14 років; педагоги – вчителі іноземної мови Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради у кількості 5 осіб у віці 20-40 років.

Із учнями 8-А класу (експериментальний клас) Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради було проведено навчання із застосуванням проєктної методики. 8-Б клас – звичайний клас у якому практична організація проєктного навчання на уроках англійської мови не проводилась. Учні двох класів однієї паралелі були анкетовані. Для здійснення опитування учасників дослідження було використано авторську анкету, розроблену на сервісі GoogleForms:

1. Анкета для учнів 8-А класу «Застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи» (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSej7wwx1TImp8RAPzLhRhCOqhiUcB7-QLFm5k07Snmwq_RJyg/viewform);

2. Анкета для учнів 8-Б класу «Застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи» (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdfc6c4Xvf8Ci_ZU3lVw6L_egrloJI-hJ6q7VyCqpSn-SQ22A/viewform).

За результатами анкетування було отримано відповіді учасників які було проаналізовано для виявлення закономірностей підвищення рівня монологічного мовлення в учасників дослідження як результату реалізації проєктного навчання на уроках.

Авторські анкети, розроблені для учнів включали питання направлені на виявлення ефективності проєктного навчання (питання 2-12) та питання пов'язані із рівнем володіння вчителем ІКТ (13-16). Таким чином, з метою виявлення наявних проблем у підходах до організації проєктного навчання з точки зору учня, а також із точки зору вчителя нами було розроблено анкету для опитування вчителів іноземної мови Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSck2aGdLEZb0tQDxs-UjULvK5_qX8NmqoE6EojOlp48228Fg/viewform).

3.2. Дослідження та результати розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики у учнів базової школи

Проєктна діяльність учнів є однією з важливих складових навчального процесу. Під час виконання проєктних завдань діти брали участь в активних пізнавально-творчих процесах, а також у процесі набуття нових та закріплення старих знань з предмету.

Під час виконання проєктів здобувачі освіти 8-А класу (експериментальний клас) Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради розвинули такі навички:

- загальноосвітня: користування підручниками, словниками, довідками, складання програм доповідей, інформаційних матеріалів та презентацій з предмету;
- спеціальні: уміння скорочувати тексти та передавати їх усно, створювати тематичний добір лексики, користуватися двомовними словниками;
- комунікативні: навички для всіх видів мовленнєвої діяльності.

На уроках проєктна робота здобувачів освіти була особистісно зорієнтована. До прикладу, готуючи розповідь (монологічне мовлення) про своє оточення в письмовій формі, учні відкривають для себе значення англійської як інтернаціональної мови. Колись у майбутньому, можливо, їм доведеться розповісти іноземцю англійською мовою про свою сім'ю, місто чи свої уподобання. Робота над таким проєктом допомагає їм підготуватися до розмови (діалогічного мовлення). Зосереджуючись на темі вивчення англійської мови, здобувачі освіти можуть зрозуміти особливості культури англосовних країн і порівняти їх зі своїми уявленнями, а також певною мірою збагатити своє розуміння інших культур; презентувати цю інформацію у вигляді доповідей або ж у форматі конференції, удосконалюючи своє монологічне мовлення та ораторські здібності.

Вважаємо, що проєктна робота, яку було використано під час уроків із учнями 8-А класу (експериментальний клас) Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради є мотиваційною (учні розповідають про себе, свою сім'ю, домівку, свої інтереси та вподобання (5-7 класи), а в 8-9 класах діти описують зовнішність і особистість, думки однокласників і вчителів, займаються виготовленням буклетів, лепбуків, плакатів тощо. Під час роботи над проєктом учні проводили дослідження на тему, яка їх цікавить. Активно брали участь у проєктній роботі. Виконуючи проєкти, творчо та креативно себе проявляли: креслили, малювали, писали, шукали інформацію у підручнику та додаткових джерелах, добирали малюнки та фотографії до свого проєкту, спілкувалися з іншими, здійснюючи таким чином обмін думками, робили аудіо-чи відеозаписи, а у кінцевому результаті презентували свої результати дослідження, виконаного у формі проєкту та відпрацьовували навички презентації у вигляді говоріння (діалогічного мовлення).

Варто відзначити, що проєкти – великі чи маленькі, прості чи складні, виконували учні всіх рівнів мовленнєвого розвитку, а у підсумку пишались результатом своєї творчої діяльності. Наприклад, деякі учні в класі володіють мовою слабше, ніж інші, але це не заважає їм продемонструвати свою здатність

спроєктувати або проілюструвати свою роботу під час проєкту або знайти оригінальний спосіб представити проєкт.

Презентуємо приклади відповідних завдань:

1. Проєкт «Вчимося вчитися» («Learning to Learn»/ («Learning to English») передбачає практичні ідеї та пропозиції щодо мовної роботи (вивчення слів, правил, користування словниками та посібниками, читання оригінальної літератури, підготовка до іспитів тощо). Результати такої роботи оформлюються у вигляді яскравих пам'яток, опорних карток, які учні потім представляють в усній формі.

2. **Проєктні роботи, які стосуються тем «Я, моя родина, мої друзі», «Учень та його оточення», «Зовнішність».** Діти розповідають про себе з опорою (для учнів базової школи). Опора складаються у своєрідну «квітку» у вигляді шестикутників, на кожній «пелюстці» учні повинні назвати певне питання (ім'я, вік, місце проживання, школа, шкільні друзі, домашні тварини, уподобання тощо); виготовляють «Родинні дерева», рекламні постери (планування вечірки, реклама гуртків або клубів за інтересами, рекламні постери до фільмів тощо).

3. **Види проєктних робіт до теми «At the Zoo», «Describe the room», «My Family» тощо.** Англійська мова як предмет формує мовленнєві здібності учнів через розвиток мислення. Оскільки мислення починається з подиву, з інтересу важливо на початковому етапі реалізації проєкту створити атмосферу активної роботи.

В рамках підготовки до проєктної роботи у базовій школі діти виконують: методичний прийом «Guess the Word», «Find the mistakes» тощо. Щоб кожен учень міг швидко висловитися, відповісти на запитання чи висловити свою думку, використовується метод «Мікрофон». Також для активізації уваги учнів використовуються кросворди (в тому числі розроблені із використанням інтерактивних аркушів). Якщо матеріал, що перевіряється, добре знайомий учням, то методичний прийом «Find the mistakes» провокує виникнення «ситуації успіху» на уроці.

У таблиці 3.1 наводимо приклади створення різних видів проєктів із власного практичного досвіду.

Таблиця 3.1

Приклади створення різних проєктів із власного практичного досвіду

Вид проєкту	Мета і завдання проєкту	Тема	Клас	Приклади
Творчий	Заходи для учасників спрямовані на створення оригінальної статті чи вірша, створення казки чи оповідання, малювання, колаж тощо.	“ The books are our friends and teachers”	7	Ілюстрований проєкт за твором “ Mister uppity (An English tale), “Robin Hood”
		“My favourite writes”	8	Проєкт Я-поет (сонети Шекспіра, учнівські переклади з мови оригіналу) Встановлюється міжпредметний зв’язок англійської мови та зарубіжної літератури
		“Geographical outlook”	9	Проєкт-реклама (Турагентство) Встановлюється міжпредметний зв’язок англійської мови з уроком географії
Ігровий	Передбачає представлення ігрових персонажів у моделі, об’єднаній спільною ідеєю	Music’s everywhere (Підсумковий урок)	7	КВК
Інформаційний	Призначений для навчання цілеспрямованому збору інформації, її аналізу і використанню	“Great Britain”	7	Газети (національна символіка, традиції, звички британців); кросворди Встановлюється міжпредметний зв’язок англійської мови з історією
Творчо-інформаційний	Вимагає чіткого визначення основних цілей, конкретних проблем та рішень	“ Music is in our life”,	8	Випуск стіннівок, створення стенду, розробка та ведення Web-сторінки або блогу в інстаграм, тікток тощо
		“My clothing slyle”	9	
		“Youth culture”		

Отже, на підставі табл. 3.1 та спираючись на власний досвід роботи, ми вважаємо, що на уроках англійської мови можуть бути використані такі типи проєктів: інформаційні та дослідні (письмові доповіді, класна виставка), оглядові проєкти (класні виставки, що супроводжуються повідомленнями, фотографіями, схемами, різноманітними доповідями оглядового характеру), production project (випуск стіннівок, постановка п'єси), організаційні проєкти, проєкти-презентації (організація роботи англійського клубу, проведення вечорів, КВК, інсценування п'єси тощо).

Після організації проєктного навчання із учнями 8-А класу (експериментальний клас) було проведено онлайн анкетування, яке дозволило оцінити рівень їх вмотивованості та дослідити результати розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики у учнів базової школи.

Виходячи із отриманих результатів бачимо, що у дослідженні взяли участь 22 учні 8-А класу, із яких 11 осіб у віці 13 років та інші 11 осіб у віці 14 років.

Проаналізуємо відповіді учасників дослідження на питання анкети, яка складалась із 16 питань. Зважаємо на те, що питання 1-2 несли загальний характер та для контролю за процесом проходження опитування передбачали внесення інформації про себе, тому аналізувати ці діаграми у дослідженні не будемо.

Розглядаючи відповіді учасників на перше питання авторської анкети «Чи знаєш ти що таке проєкт/проєктне навчання?», бачимо, що 86,4% (19 осіб) знають, що означає цей термін, тоді як решта – 13,6% (4 особи) не знають, що означає формулювання «проєкт/проєктне навчання» (рис. 3.1).

22 відповіді

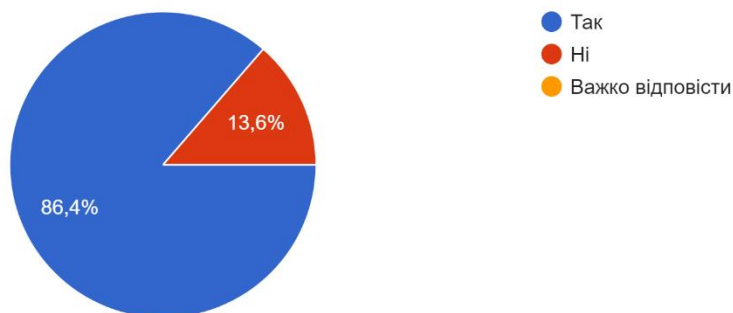

Рис. 3.1. Відповіді учнів 8-А класу на перше питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо другого питання анкети «Чи виконував ти хоча б раз проєкт на уроці англійської мови із своїм вчителем?» бачимо, що 77,3% (17 осіб) хоча б раз виконували проєкт на уроці англійської мови із своїм вчителем, 18,2% (4 особи) відзначають, що ні, а решта – 4,5% (1 особа) не можуть відповісти на це питання точно (рис. 3.2).

22 відповіді

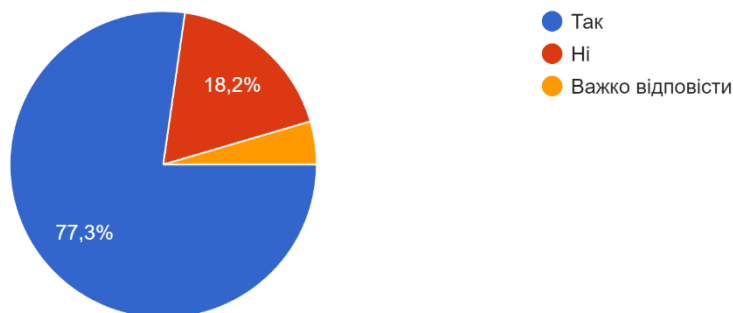

Рис. 3.2. Відповіді учнів 8-А класу на друге питання авторської анкети

Із результатів відповідей на третє питання «Чи цікаво тобі працювати над проєктом?» бачимо, що 77,3% (17 осіб) зацікавлені у такій роботі, 13,6% (3 особи) – навпаки, не зацікавлені, а решта 9,1% (2 особи) не можуть точно відповісти на це питання (рис. 3.3).

22 відповіді

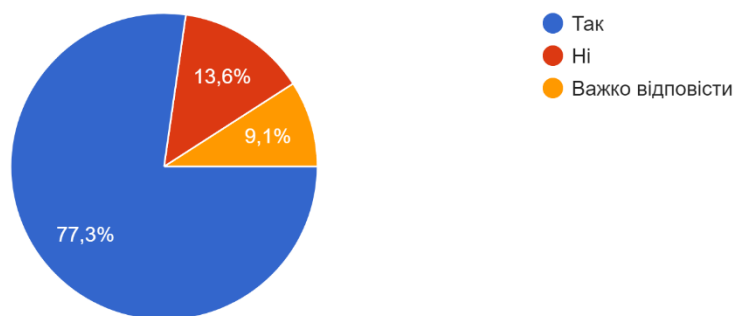

Рис. 3.3. Відповіді учнів 8-А класу на третє питання авторської анкети

Як свідчать відповіді на четверте питання «Як часто тобі доводиться виконувати проєктні завдання?» анкети діти відповідають: 27,3% (6 осіб) часто виконують проєкти, 36,4% (8 осіб) – не надто часто, 36,4% (8 осіб) – рідко (рис. 3.4).

22 відповіді

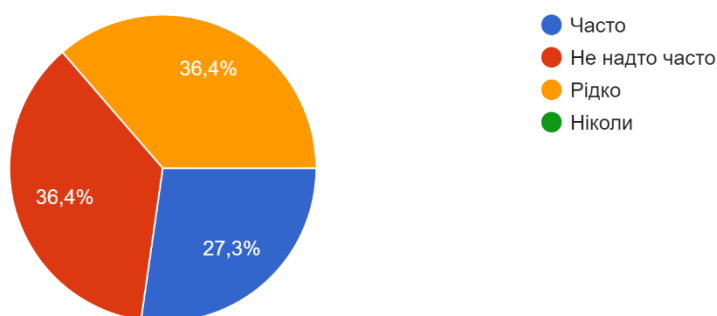

Рис. 3.4. Відповіді учнів 8-А класу на четверте питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо п'ятого питання «Чи мотивують тебе виконувати проєкти до отримання нових знань?» анкети бачимо, що основна частка учасників – 72,7% (16 осіб) умотивовані у виконувати проєктів для отримання нових знань, 22,7% (5 осіб) не можуть ствердно відповісти на це питання, а решта – 4,5% (1 особа) відзначає, що проєктне навчання не мотивує її до більш активної навчальної діяльності (рис. 3.5).

22 відповіді

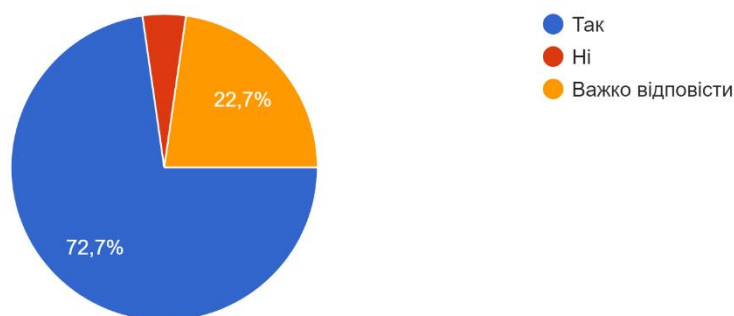

Рис. 3.5. Відповіді учнів 8-А класу на п'яте питання авторської анкети

Як показують відповіді на шосте питання «Чи вважаєш ти проєктне навчання ефективною формою отримання та засвоєння інформації?», відзначаємо, що 77,3% (17 осіб) вважають проєктне навчання ефективною формою отримання та засвоєння інформації, 13,6% (3 особи) – навпаки, не вважають, а решта 9,1% (2 особи) не можуть точно відповісти (рис. 3.6).

22 відповіді

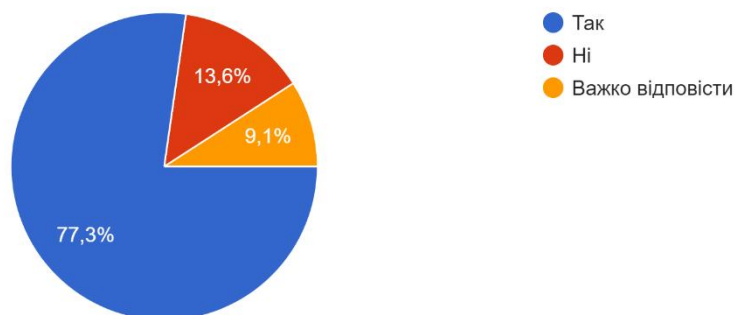

Рис. 3.6. Відповіді учнів 8-А класу на шосте питання авторської анкети

Розглядаючи відповіді учасників на сьоме питання авторської анкети «Чи обрав би ти традиційне опрацювання теми уроку по підручнику чи виконував би проєкт самостійно чи з однокласниками?» бачимо, що 63,6% (14 осіб) обрали б на перевагу проєктне навчання, 27,3% (6 осіб) у своєму виборі не впевнені, адже для них існують свої «за» і «проти» такого навчання, а решта – 9,1% (2 особи) вказують, що навпаки – обрали б традиційний урок (рис. 3.7).

22 відповіді

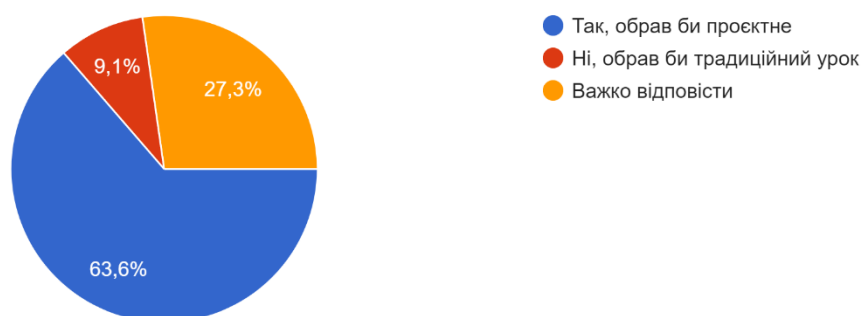

Рис. 3.7. Відповіді учнів 8-А класу на сьоме питання авторської анкети

Як свідчать відповіді на восьме питання «Чи допомагають тобі проекти розвивати свої комунікативні навички?» 63,6% (14 осіб) відзначають, що проекти допомагають розвивати їх комунікативні навички, 31,8% (7 осіб) вважають, що не зовсім допомагають, а 4,5% (1 особа) вказують на те, що проекти не допомагають у розвитку комунікативних навичок (рис. 3.8).

22 відповіді

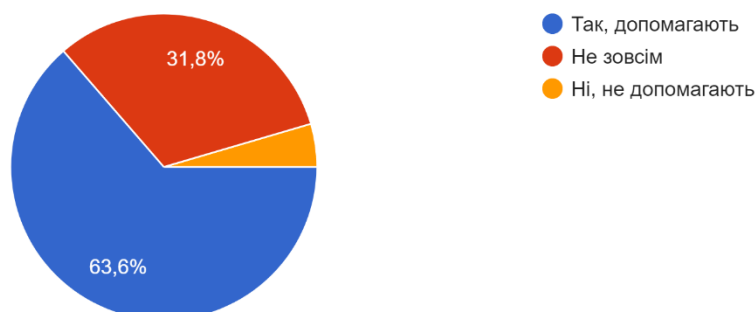

Рис. 3.8. Відповіді учнів 8-А класу на восьме питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо дев'ятого питання «Чи знижує проектне навчання страх перед говорінням на аудиторію (перед однокласниками, вчителями)?», бачимо такий розподіл відповідей: 27,3% (6 осіб) вказують, що проектне навчання знижує страх перед говорінням на аудиторію; 40,9% (9 осіб) вказують, що проектне навчання страх перед говорінням на аудиторію знижує, але не зовсім; 27,3% (6 осіб) вказують, що проектне навчання не зовсім знижує страх перед говорінням на аудиторію;

4,5% (1 особа) вказує, що проєктне навчання не знижує страх перед говорінням на аудиторію (рис. 3.9).

22 відповіді

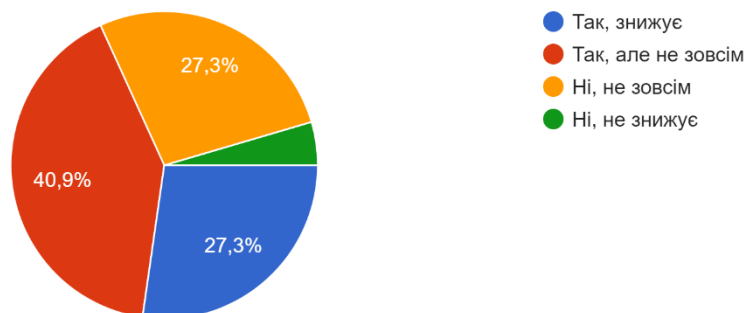

Рис. 3.9. Відповіді учнів 8-А класу на дев'яте питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо наступного, десятого питання «Чи удосконалюється твоє монологічне мовлення у результаті проєктної діяльності?», відзначимо, що 54,5% (12 осіб) вважають, що їх монологічне мовлення у результаті проєктної діяльності удосконалюється, 31,8% (7 осіб) вважають, що удосконалюється але не зовсім, 4,5% (1 особа) притримується думки, що ні, не зовсім та цей вплив є майже непомітним та 9,1% (2 особи) вважають, що їх монологічне мовлення у результаті проєктної діяльності не удосконалюється (рис. 3.10).

22 відповіді

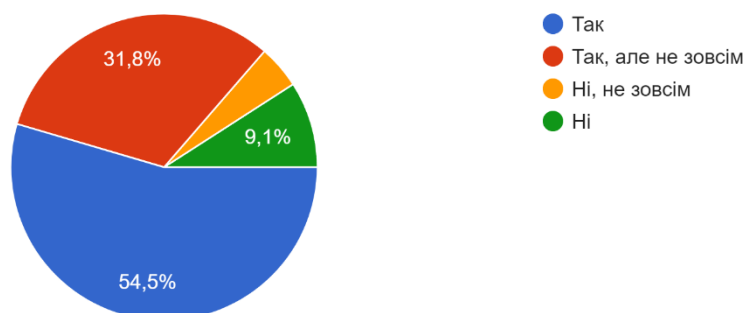

Рис. 3.10. Відповіді учнів 8-А класу на десяте питання авторської анкети

Із результатів відповідей на одинадцяте питання «Чи володіє Ваш вчитель іноземної мови технологією «проєктне навчання»?» 68,2% (15 осіб) підкреслюють, що їх вчитель іноземної мови володіє технологією проєктного

навчання, 18,2% (4 особи) обирають варіант відповіді – так, але не зовсім, іще 4,5% (1 особа) зазначають – ні, не зовсім, тоді як решта – 9,1% (2 особи) вважають, що зовсім не володіє (рис. 3.11).

22 відповіді

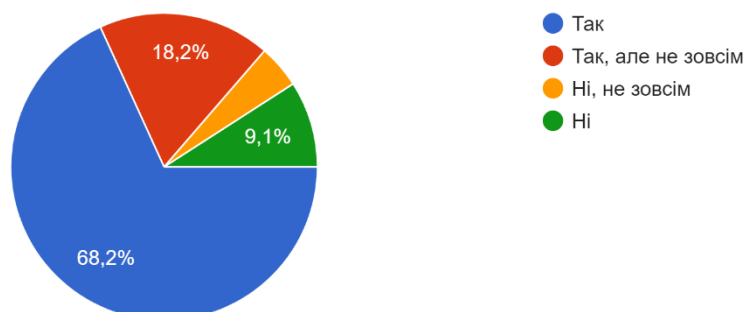

Рис. 3.11. Відповіді учнів 8-А класу на одинадцяте питання авторської анкети

Здійснюючи аналіз відповідей на дванадцяте питання «Чи застосовує ваш вчитель іноземної мови технологію проєктного навчання на уроках?», бачимо, що 77,3% (17 осіб) відзначають, що вчитель застосовує, 18,1% (4 особи) – навпаки, так не вважають, а решта 4,5% (1 особа) не можуть точно відповісти, вважаючи, що вчитель не застосовує таку технологію (вважаємо, що це учень, який не до кінця розуміє, що собою передбачає проєктне навчання) (рис. 3.12).

22 відповіді

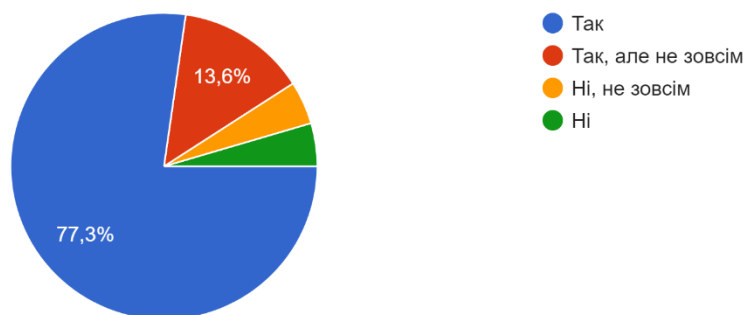

Рис. 3.12. Відповіді учнів 8-А класу на дванадцяте питання авторської анкети

Аналізуючи відповіді на тринадцяте питання «Чи виникають у тебе певні труднощі при проєктному навчанні?» бачимо, що 40,9% вказують, що труднощі

при проєктному навчанні у них виникають, основна частка учасників дослідження – 59,1% зазначають, що при проєктному навчанні наявні труднощі є незначними або взагалі мінімальними (рис. 3.13).

22 відповіді

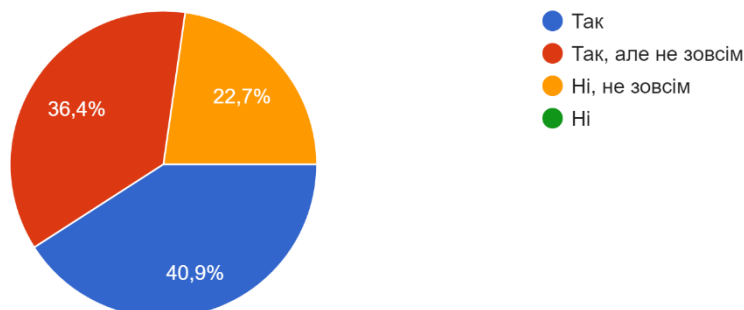

Рис. 3.13. Відповіді учнів 8-А класу на тринадцяте питання авторської анкети

Здійснюючи аналіз відповідей учасників дослідження на чотирнадцяте питання «Чи вміло вчитель використовує проєктну технологію на уроках?» анкети, бачимо, що 59,1% (13 осіб) вважають, що вчитель вміло використовує проєктну технологію на уроках, решта – 49% (9 осіб) характеризують уміння вчителя дещо нижчими показниками, але не зазначають, що вчитель взагалі не володіє цією технологією (рис. 3.14).

22 відповіді

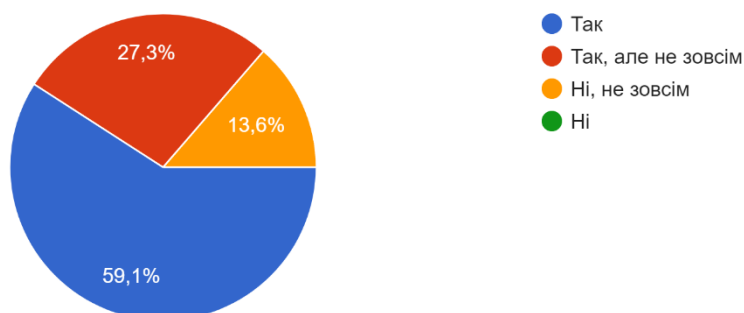

Рис. 3.14. Відповіді учнів 8-А класу на чотирнадцяте питання авторської анкети

Із результатів відповідей на п'ятнадцяте питання «Чи завжди виконання проєкту на всіх його етапах є злагодженим, цілісним та довершеним?» 40,9% (9 осіб) відповідають схвально, 54,6% (12 осіб) є не абсолютно злагодженим,

цілісним та довершеним, а для 4,5% (1 особа) виконання проєкту взагалі виглядає не організованим (рис. 3.15).

22 відповіді

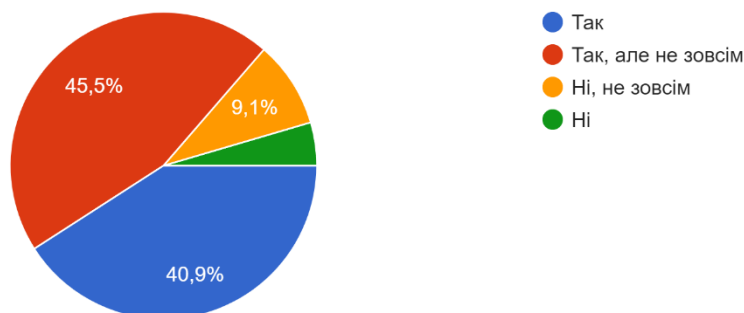

Рис. 3.15. Відповіді учнів 8-А класу на п'ятнадцяте питання авторської анкети

Із отриманих на шістнадцяте питання «Чи вміє вчитель користуватись ІКТ (користується ноутбуком, інтерактивною дошкою/панеллю, розробляє презентації, інтерактивні завдання)?» анкети відповідей бачимо, що основна частка учасників дослідження – 81,8% (18 осіб) вважають, що вчитель вміє користуватись ІКТ, 13,6% (3 особи) зазначають, що не зовсім, що може означати – у вчителя виникають деякі труднощі, 4,5% (1 особа) зазначає, що вчитель не вміє використовувати ІКТ під час організації у них на уроці проєктного навчання (рис.3.16).

22 відповіді

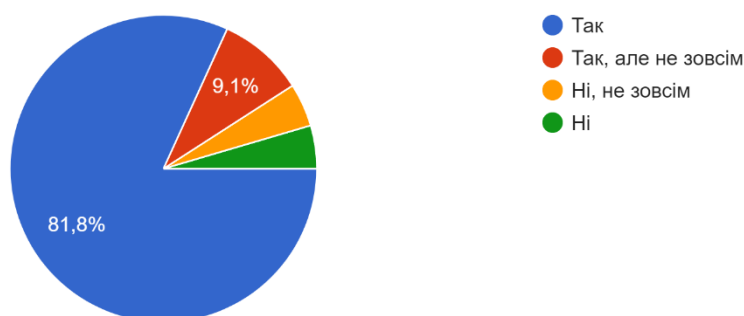

Рис. 3.16. Відповіді учнів 8-А класу на шістнадцяте питання авторської анкети

Таку ж саму анкету з метою порівняння отриманих даних було дано для заповнення учням 8-Б класу (звичайний клас). Проаналізуємо отримані результати та надамо порівняння відповідям учнів із експериментального та звичайного класів з метою визначення ефективності проєктного навчання у порівнянні даних обох класів.

Виходячи із отриманих результатів бачимо, що у дослідженні взяли участь 20 учнів 8-Б класу, із яких 15 осіб у віці 13 років та інші 5 осіб у віці 14 років.

Проаналізуємо відповіді учасників дослідження на анкету, у якій загалом було 16 питань. Звертаємо увагу на те, що питання 1-2 є загальними запитаннями, які вимагають введення інформації про себе, щоб контролювати проходження опитування, тому ми не аналізуватимемо ці графіки в дослідженні.

Розглядаючи відповіді учасників на перше питання авторської анкети «Чи знаєш ти що таке проєкт/проєктне навчання?», бачимо, що 85% (17 осіб) знають, що означає цей термін, тоді як решта – 15% (3 особи) не знають, що означає формулювання «проєкт/проєктне навчання» (рис. 3.17).

20 відповідей

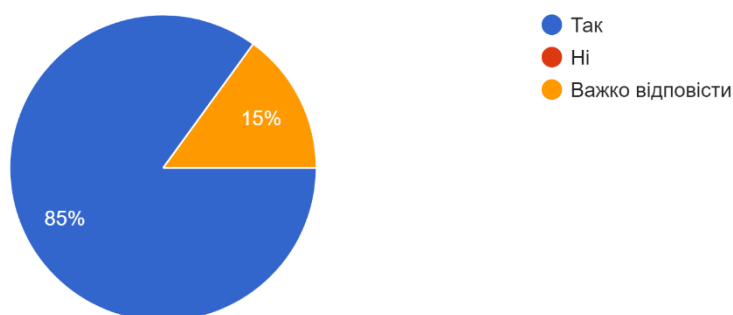

Рис. 3.17. Відповіді учнів 8-Б класу на перше питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо другого питання анкети «Чи виконував ти хоча б раз проєкт на уроці англійської мови із своїм вчителем?» бачимо, що 65% (13 осіб) хоча б раз виконували проєкт на уроці англійської

мови із своїм вчителем, 10% (2 особи) відзначають, що ні, а решта – 25% (5 осіб) не можуть відповісти на це питання точно (рис. 3.18).

20 відповідей

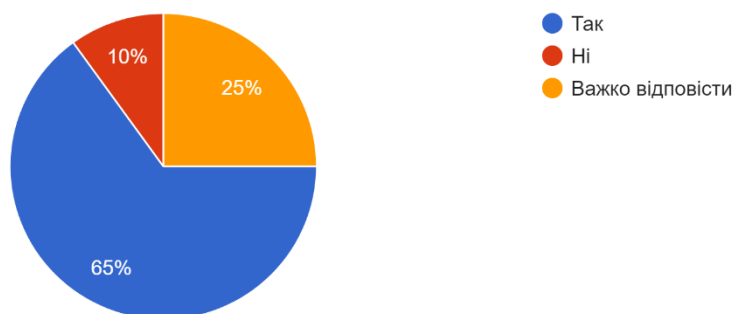

Рис. 3.18. Відповіді учнів 8-Б класу на друге питання авторської анкети

Із результатів відповідей на третє питання «Чи цікаво тобі працювати над проектом?» бачимо, що 75% (15 осіб) зацікавлені у такій роботі, 15% (5 осіб) – навпаки, не зацікавлені (рис. 3.19).

20 відповідей

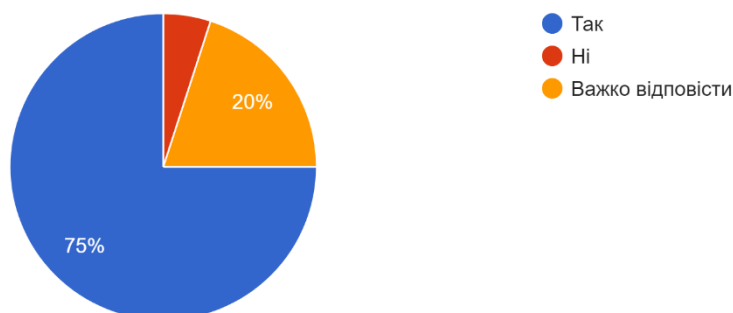

Рис. 3.19. Відповіді учнів 8-Б класу на третє питання авторської анкети

Як свідчать відповіді на четверте питання «Як часто тобі доводиться виконувати проектні завдання?» анкети діти відповідають: 20% (4 особи) часто виконують проекти, 50% (10 осіб) – не надто часто, іще 20% (4 особи) – рідко, а решта – 10% (2 особи) ніколи (рис. 3.20).

20 відповідей

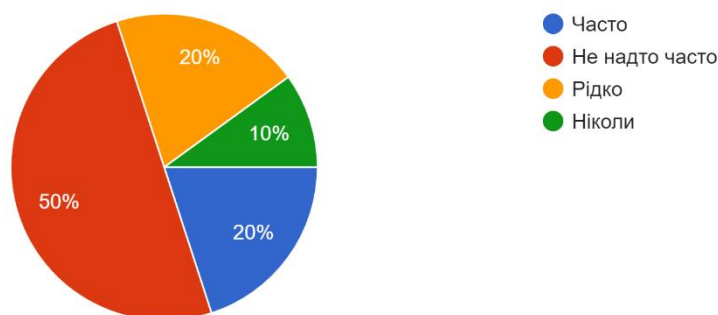

Рис. 3.20. Відповіді учнів 8-Б класу на четверте питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо п'ятого питання «Чи мотивують тебе виконувати проєкти до отримання нових знань?» анкети бачимо, що основна частка учасників – 85% (17 осіб) умотивовані у виконванні проєктів для отримання нових знань, 10% (2 особи) не можуть ствердно відповісти на це питання, а решта – 5% (1 особа) відзначає, що проєктне навчання не мотивує її до більш активної навчальної діяльності (рис. 3.21).

20 відповідей

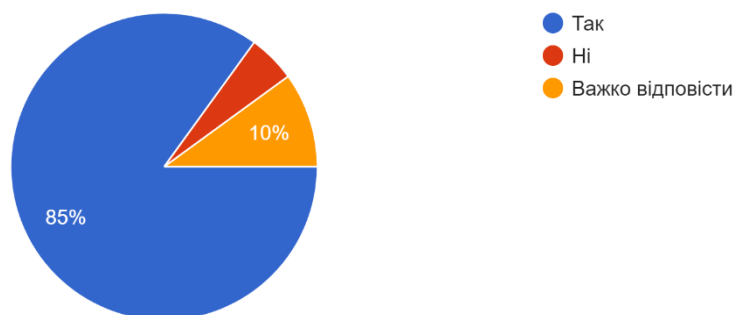

Рис. 3.21. Відповіді учнів 8-Б класу на п'яте питання авторської анкети

Як показують відповіді на шосте питання «Чи вважаєш ти проєктне навчання ефективною формою отримання та засвоєння інформації?», відзначаємо, що 90% (18 осіб) вважають проєктне навчання ефективною формою отримання та засвоєння інформації, 10% (2 особи) – не можуть чітко відповісти на це питання (рис. 3.22).

20 відповідей

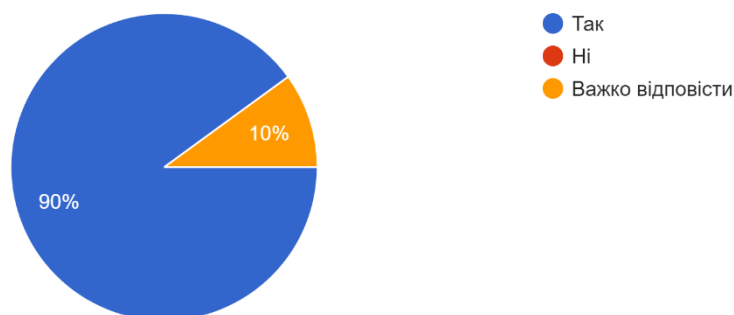

Рис. 3.22. Відповіді учнів 8-Б класу на шосте питання авторської анкети

Розглядаючи відповіді учасників на сьоме питання авторської анкети «Чи обрав би ти традиційне опрацювання теми уроку по підручнику чи виконував би проєкт самостійно чи з однокласниками?» бачимо, що 60% (12 осіб) обрали б на перевагу проєктне навчання, 10% (2 особи) у своєму виборі не впевнені, адже для них існують свої «за» і «проти» такого навчання, а решта – 30% (6 особи) вказують, що навпаки – обрали б традиційний урок (рис. 3.23).

20 відповідей

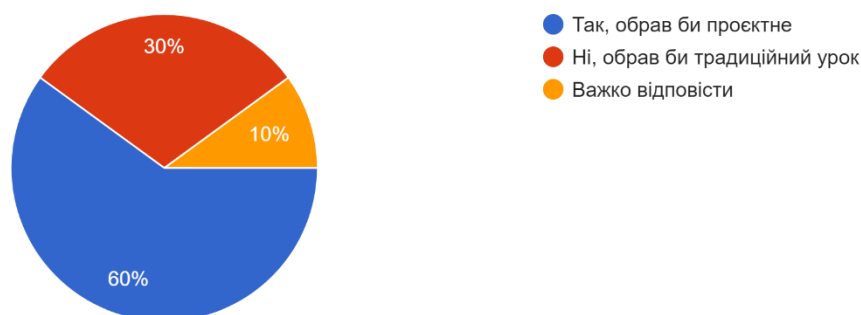

Рис. 3.23. Відповіді учнів 8-Б класу на сьоме питання авторської анкети

Як свідчать відповіді на восьме питання «Чи допомагають тобі проєкти розвивати свої комунікативні навички?» 70% (14 осіб) відзначають, що проєкти допомагають розвивати їх комунікативні навички, 30% (6 осіб) вважають, що не зовсім допомагають (рис. 3.24).

20 відповідей

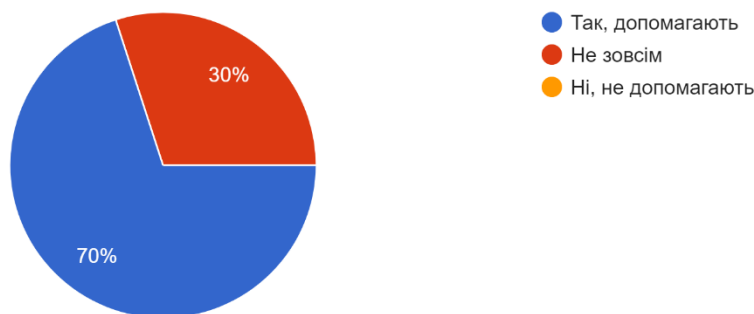

Рис. 3.24. Відповіді учнів 8-Б класу на восьме питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо дев'ятого питання «Чи знижує проєктне навчання страх перед говорінням на аудиторію (перед однокласниками, вчителями)?», бачимо такий розподіл відповідей: 25% (5 осіб) вказують, що проєктне навчання знижує страх перед говорінням на аудиторію; 60% (12 осіб) вказують, що проєктне навчання страх перед говорінням на аудиторію знижує, але не зовсім; 10% (2 особи) вказують, що проєктне навчання не зовсім знижує страх перед говорінням на аудиторію; 5% (1 особа) вказує, що проєктне навчання не знижує страх перед говорінням на аудиторію (рис. 3.25).

20 відповідей

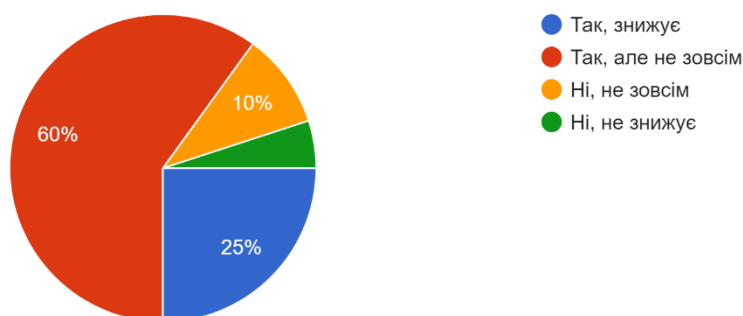

Рис. 3.25. Відповіді учнів 8-Б класу на дев'яте питання авторської анкети

Аналізуючи отримані результати щодо наступного, десятого питання «Чи удосконалюється твоє монологічне мовлення у результаті проєктної діяльності?», відзначимо, що 50% (10 осіб) вважають, що їх монологічне мовлення у результаті проєктної діяльності удосконалюється, 30% (6 осіб)

вважають, що удосконалюється але не зовсім, 20% (4 особи) притримується думки, що ні, не зовсім та цей вплив є майже непомітним (рис. 3.26).

20 відповідей

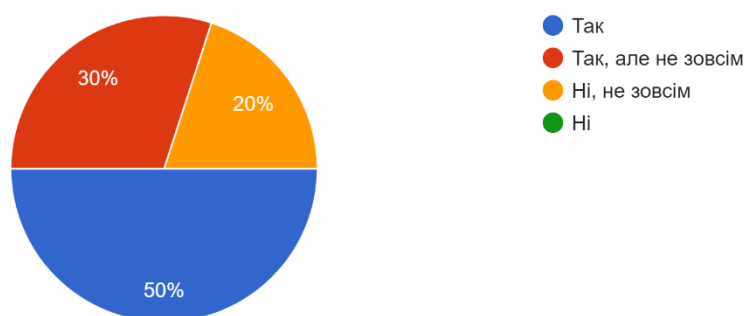

Рис. 3.26. Відповіді учнів 8-Б класу на десяте питання авторської анкети

Із результатів відповідей на одинадцяте питання «Чи володіє Ваш вчитель іноземної мови технологією «проектне навчання»?» 70% (14 осіб) підкреслюють, що їх вчитель іноземної мови володіє технологією проєктного навчання, 30% (6 осіб) обирають варіант відповіді – так, але не зовсім (рис. 3.27).

20 відповідей

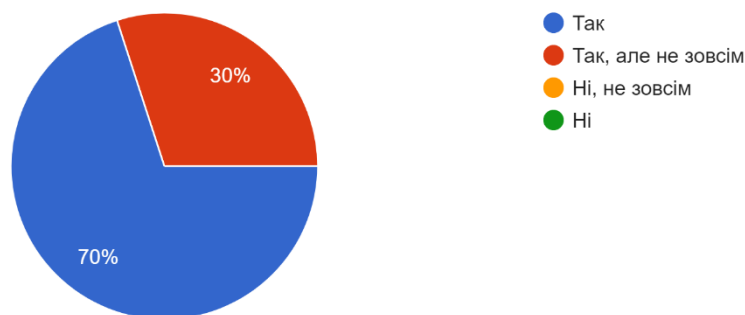

Рис. 3.27. Відповіді учнів 8-Б класу на одинадцяте питання авторської анкети

Здійснюючи аналіз відповідей на дванадцяте питання «Чи застосовує ваш вчитель іноземної мови технологію проєктного навчання на уроках?», бачимо, що 45% (9 осіб) відзначають, що вчитель застосовує, інші 45% (9 особи) – навпаки, так не вважають, а решта 10% (2 особи) не можуть точно відповісти,

вважаючи, що вчитель не застосовує таку технологію (вважаємо, що це учень, який не до кінця розумію, що собою передбачає проєктне навчання) (рис. 3.28).

20 відповідей

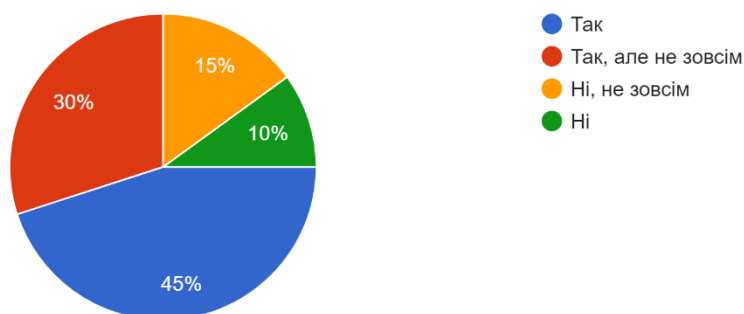

Рис. 3.28. Відповіді учнів 8-Б класу на дванадцяте питання авторської анкети

Аналізуючи відповіді на тринадцяте питання «Чи виникають у тебе певні труднощі при проєктному навчанні?» бачимо, що 25% (5 осіб) вказують, що труднощі при проєктному навчанні у них виникають, основна частка учасників дослідження – 65% (13 осіб) зазначають, що при проєктному навчанні наявні труднощі є незначними або взагалі мінімальними, 10% (2 особи) вибрали відповідь «ні» (рис. 3.29).

20 відповідей

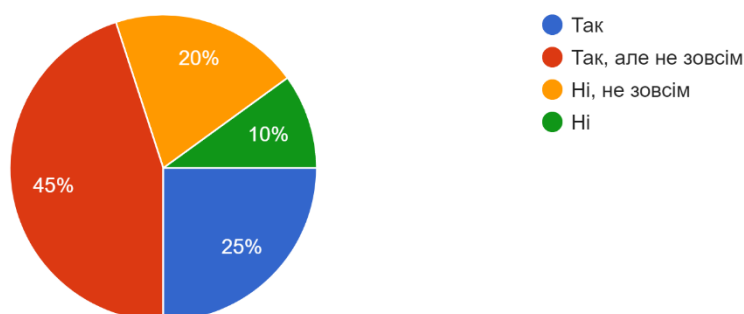

Рис. 3.29. Відповіді учнів 8-Б класу на тринадцяте питання авторської анкети

Здійснюючи аналіз відповідей учасників дослідження на чотирнадцяте питання «Чи вміло вчитель використовує проєктну технологію на уроках?» анкети, бачимо, що 65% (13 осіб) вважають, що вчитель вміло використовує

проектну технологію на уроках, решта – 35% (7 осіб) характеризують уміння вчителя дещо нижчими показниками, але не зазначають, що вчитель взагалі не володіє цією технологією (рис. 3.30).

20 відповідей

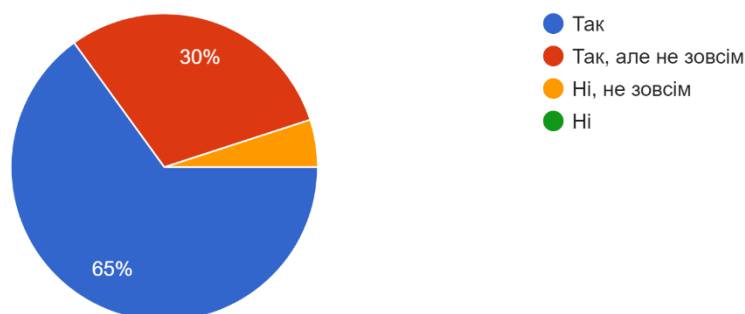

Рис. 3.30. Відповіді учнів 8-Б класу на чотирнадцяте питання авторської анкети

Із результатів відповідей на одинадцяте питання «Чи завжди виконання проекту на всіх його етапах є злагодженим, цілісним та довершеним?» 40% (8 осіб) відповідають схвально, 70% (12 осіб) є не абсолютно злагодженим, цілісним та довершеним (рис. 3.31).

20 відповідей

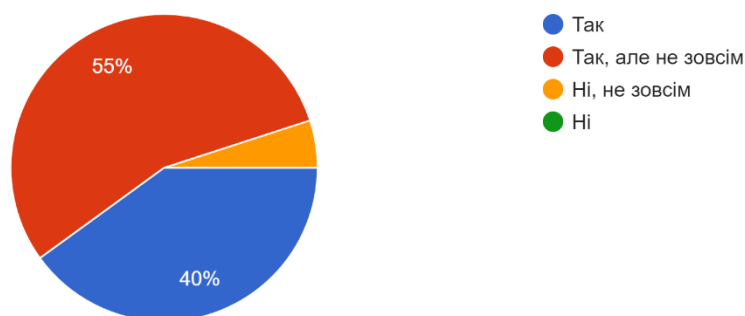

Рис. 3.31. Відповіді учнів 8-Б класу на п'ятнадцяте питання авторської анкети

Із отриманих на шістнадцяте питання «Чи вмє вчитель користуватись ІКТ (користується ноутбуком, інтерактивною дошкою/панеллю, розробляє презентації, інтерактивні завдання)?» анкети відповідей бачимо, що основна частка учасників дослідження – 95% (19 осіб) вважають, що вчитель вмє

користуватись ІКТ, 5% (1 особа) зазначає, що вчитель не вміє використовувати ІКТ під час організації у них на уроці проєктного навчання (рис.3.32).

20 відповідей

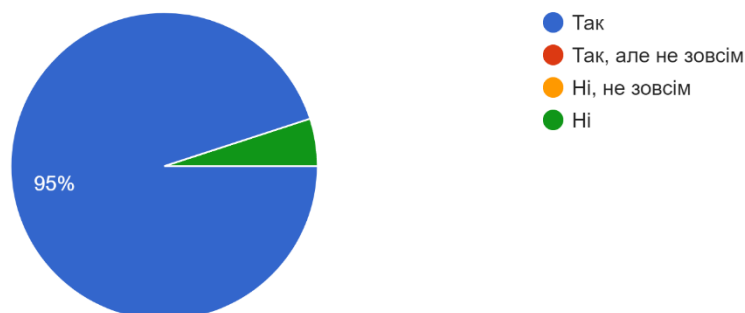

Рис. 3.32. Відповіді учнів 8-Б класу на шістнадцяте питання авторської анкети

Отже, із отриманих результатів дослідження можна сказати, що використання методу проєктів розвиває творчий потенціал учнів і дозволяє спробувати знайти та опрацювати інформацію, відібрати найважливішу інформацію та зробити висновки. Одночасно діти вчаться триматися перед аудиторією та отримують навички презентації, удосконалюють свої вміння монологічного мовлення. Проєктна технологія дозволяє дітям спробувати себе в різних ролях: художника, оратора, репортера, редактора, що допомагає їм відкривати таланти, розвивати свої навички. Тому безсумнівно, що такий вид роботи покращив рівень навчальних досягнень учнів і особливо вплинув на успішність.

3.3. Проблеми та можливі шляхи покращення застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи

Труднощі використання проєктної технології у навчанні іноземних мов можуть включати організаційні, психологічні та труднощі поточного моніторингу.

Організаційні труднощі можуть включати додаткові зусилля та час: встановлення необхідних контактів із зовнішніми експертами, пошук необхідних джерел інформації, забезпечення необхідними навчальними матеріалами, інтернет-ресурсами, засобами освітніх технологій для навчального процесу, координація дій між учасниками проєкту тощо. Труднощі поточного моніторингу можуть полягати у спеціальній системі моніторингу роботи проєктів для школярів, проблемах моніторингу (учні використовують рідну мову, а не іноземну, численні іншомовні помилки), визначенні етапів та видів роботи, коли не використовується рідна мова (під час обговорення питань проєкту, звітування про виконану роботу, презентації результатів проєктної діяльності, колективного аналізу та оцінки дизайну). Психологічні труднощі проявляються зазвичай в тому, що учням бракує інтересу до проєкту, вони несерйозно ставляться до проєктної роботи, спостерігаються труднощі у стосунках учнів під час групових взаємодій, нерівномірним є навантаження між членами команди.

Зважаючи на те, що учнями обох класів (експериментального та звичайного) було відзначено про деякі труднощі у організації проєктного навчання нами було здійснено анкетування вчителів іноземної мови Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради. За результатами отриманих відповідей встановлено, що у дослідженні взяли участь 5 педагогів у віці: від 20 до 30 років – 80% (4 особи), у віці від 31 до 40 років – 1 особа. Стаж анкетованих вчителів склав до трьох років у 80% учасників (4 особи), 3-5 років у 20% учасників (1 особа).

Перейдемо до аналізу відповідей на питання анкети для вчителів. Аналізуючи відповіді на перше питання анкети бачимо, що 80% (4 особи) володіють технологією проєктного навчання, тоді як інші 20% (1 особа) навпаки – не практикує такого навчання (рис. 3.33).

Чи володієте Ви технологією "проєктне навчання"?

5 відповідей

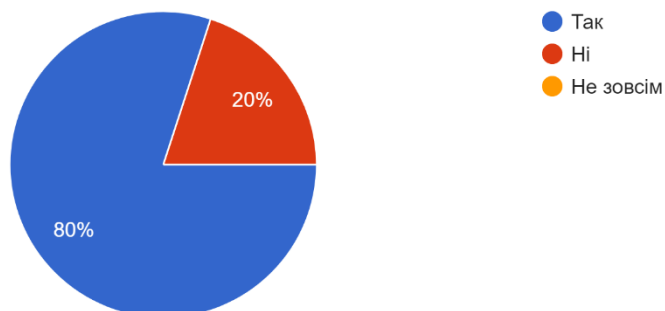

Рис. 3.33. Відповіді вчителів на перше питання анкети

Із результатів відповідей на друге питання бачимо, що всі 100% учасників (5 осіб) на своїх уроках технологію проєктного навчання застосовують (рис. 3.34).

Чи застосовуєте Ви технологію проєктного навчання на уроках?

5 відповідей

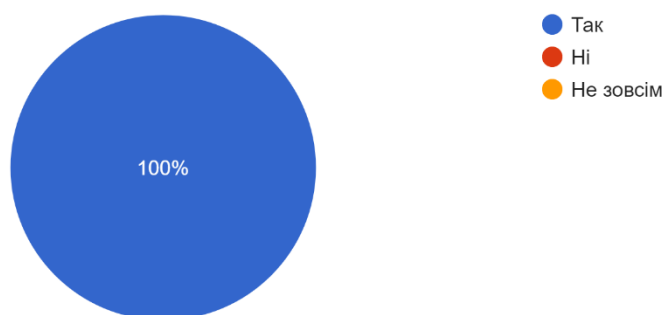

Рис. 3.34. Відповіді вчителів на друге питання анкети

Із відповідей на третє питання анкети для вчителів бачимо, що у 60% учасників анкетування (3 особи) труднощів при організації проєктного навчання не виникають, тоді як у інших 40% (2 особи) виникають певні труднощі (рис. 3.35).

Чи виникають у Вас певні труднощі при проєктному навчанні?

5 відповідей

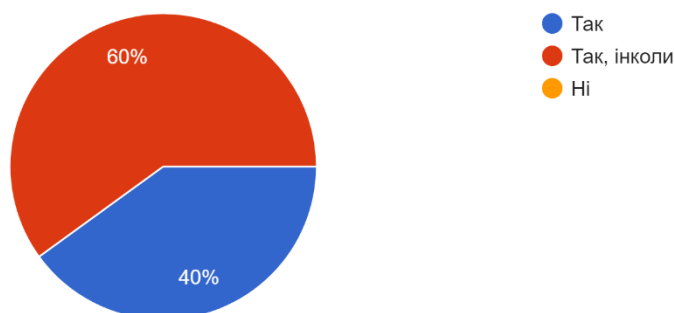

Рис. 3.35. Відповіді вчителів на третє питання анкети

Із відповідей на питання щодо того чи вміло вчителі, які взяли участь у дослідження використовують технологію організації проєктного навчання на уроках іноземної мови, бачимо, що 60% (3 особи) вважають, що справляються із організацією проєктної діяльності з школярами досить добре. 20% (1 особа) відзначає, що не зовсім справляється із використанням цієї технології, а ще один учасник (20%) відзначає, що йому важко відповісти на це питання, надавши точну відповідь (рис. 3.36).

Чи вміло Ви (на Вашу думку) використовуєте проєктну технологію на уроках?

5 відповідей

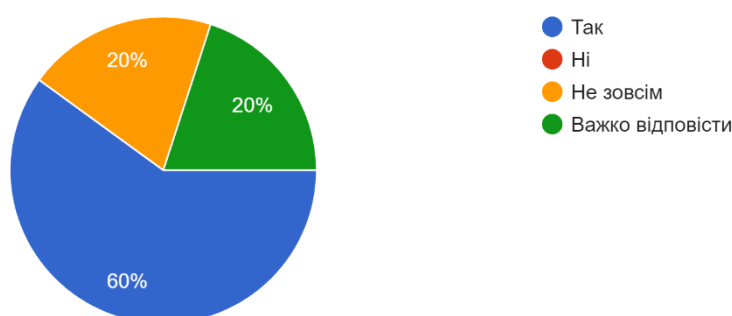

Рис. 3.36. Відповіді вчителів на четверте питання анкети

Як бачимо із результатів анкетування, 40% учасників (2 особи) вважають, що виконання проєкту є цілісним, злагодженим на усіх його етапах. Тоді як

інші 40% (2 особи) так не вважають. Решта ж – 20% (1 учасник) оцінює проєктне навчання не вельми злагодженим, адже на будь-якому етапі виконання проєкту може виникнути нетипова ситуація та її потрібно буде вирішити (рис. 3.37).

Чи завжди (на Вашу думку) виконання проєкту на всіх його етапах є злагодженим, цілісним та довершеним?

5 відповідей

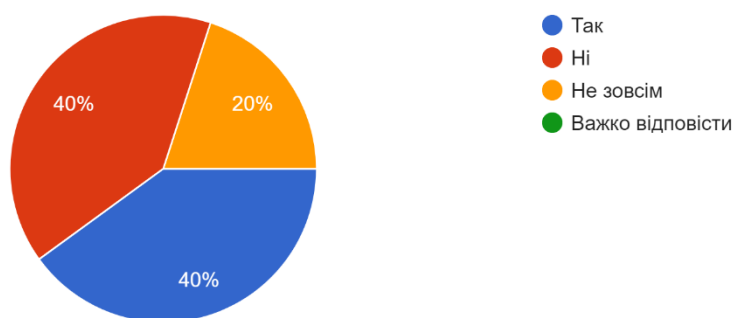

Рис. 3.37. Відповіді вчителів на п'яте питання анкети

Відповідаючи на питання щодо того, чи вміють анкетовані вчителі користуватись ІКТ, бачимо, що 60% учасників (3 особи) вміють використовувати інформаційно-комунікаційні засоби навчання. 20% (1 учасник) використовує але не всі із перелічених засобів ІКТ, тоді як інші 20% (1 учасник) не використовує подібні технології (рис. 3.38).

Чи вмієте Ви користуватись ІКТ (користується ноутбуком, інтерактивною дошкою/панеллю, розробляє презентації, інтерактивні завдання)?

5 відповідей

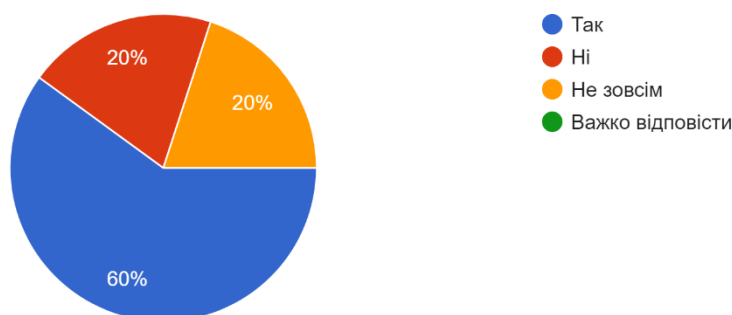

Рис. 3.38. Відповіді вчителів на шосте питання анкети

Із отриманих результатів бачимо, що 80% учасників (4 особи) відзначають, що технічне та матеріальне забезпечення їх навчального закладу для реалізації проєктного навчання є достатнім, тоді як решта 20% (1 особа) оцінюють його не зовсім повноцінним (рис. 3.39).

Чи достатнім є технічне та матеріальне забезпечення навчального закладу для реалізації проєктного навчання?

5 відповідей

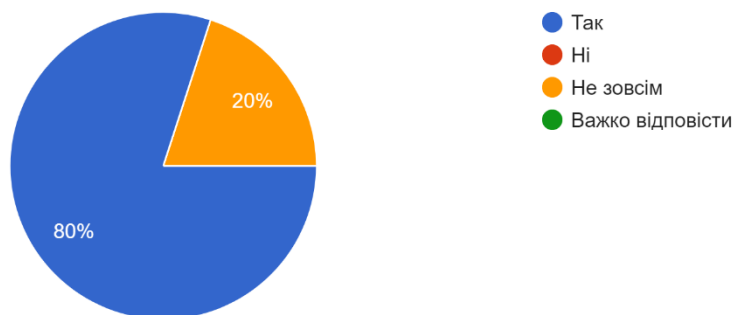

Рис. 3.39. Відповіді вчителів на сьоме питання анкети

Із результатів відповідей вчителів на восьме питання анкети щодо того чи перешкоджає або ж знижує ефективність проєктного навчання дистанційна форма здобуття освіти, бачимо, що відповіді учасників суттєво розділились, проте основна частка учасників вважає, що воно таки перешкоджає. Так думають 40% (2 особи) (рис. 3.40).

Чи перешкоджає/знижує ефективність проєктного навчання дистанційне навчання?

5 відповідей

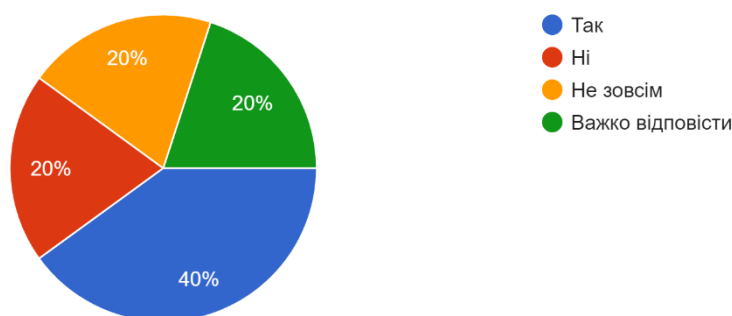

Рис. 3.40. Відповіді вчителів на восьме питання анкети

Із результатів останнього, дев'ятого питання анкети видно, що у 60% (3 особи) у організації роботи над проектами під час дистанційного навчання виникають певні труднощі. Решта 40% (2 особи) зазначають, що це не зовсім труднощі, а деякі проблемні моменти, які інколи перешкоджають злагодженій роботі (рис. 3.41).

Чи виникають труднощі у організації роботи над проектами під час дистанційного навчання?
5 відповідей

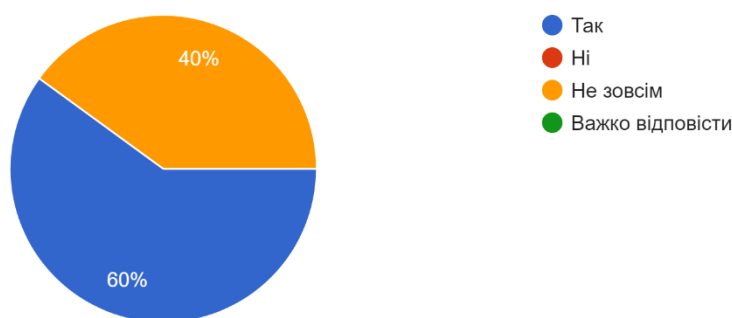

Рис. 3.41. Відповіді вчителів на дев'яте питання анкети

Проектна методика є потужним інструментом для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи. Тому, існуючі або прогнозовані можливі труднощі у організації проектного навчання доцільно та реально попереджувати. Відтак, вважаємо, що шляхи покращення застосування проектної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи зосереджені навколо розробки структурованих проектів, стимулювання самостійності, застосування інтерактивних методів, залучення різноманітних ресурсів, наданні зворотного зв'язку, збагаченні мовленнєвого досвіду.

Розробка проектів з конкретною структурою, яка включає в себе етапи вирішення завдань, дозволяє учням систематично працювати над розвитком монологічного мовлення. Наприклад, створення презентацій, доповідей або міні-проектів за вибраними темами. Поєднання індивідуальної та групової роботи учнів над проектами може сприяти розвитку їхньої самостійності та

ініціативи у власному навчанні. Використання інтерактивних методів, таких як рольові ігри, дебати або обговорення, дозволяє учням не лише розвивати мовлення, а й практикувати навички взаємодії та аргументації при реалізації проєктного навчання. Використання різноманітних джерел інформації, таких як книги, Інтернет, відео, дозволяє учням досліджувати тему проєкту більш глибоко та розширювати свій словниковий запас. Надання конструктивних відгуків та оцінка результатів проєктної роботи сприяє розвитку вмінь учнів самостійно аналізувати свою мовленнєву діяльність та виправляти помилки. Організація під час проєктного навчання мовних екскурсій, діалогів з представниками різних професій або вивчення мовних культур різних країн може сприяти розширенню мовленнєвого досвіду учнів.

Отже, при подоланні труднощів та перешкод у застосуванні проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи, загальний підхід до застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи полягає у створенні стимулюючого середовища для практики мовленнєвих навичок, розвитку критичного мислення та самостійності, що дозволить учням ефективніше володіти мовою та впевненіше виступати у громадському житті.

Висновки до 3 розділу

Вибірка дослідження формувалась цілеспрямовано для реалізації завдань щодо практичної організації проектного навчання на уроках англійської мови в базовій школі. Дослідження проводилось на базі Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради. Учасниками дослідження стали: учні 8-А класу (експериментальний клас) у кількості 22 здобувачі освіти у віці 13-14 років; учні 8-Б класу (звичайний клас) у кількості 20 здобувачів освіти у віці 13-14 років; педагоги – вчителі іноземної мови Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради у кількості 5 осіб у віці 20-40 років.

У ході здійснення експериментального дослідження, проекти – великі чи маленькі, прості чи складні, виконували учні всіх рівнів мовленнєвого розвитку. На уроках проектна робота здобувачів освіти була особистісно зорієнтована. Були використані такі типи проектів: інформаційні та дослідні (письмові доповіді, класна виставка), оглядові проекти (класні виставки, що супроводжуються повідомленнями, фотографіями, схемами, різноманітними доповідями оглядового характеру), production project (випуск стіннівок, постановка п'єси), організаційні проекти, проекти-презентації (організація роботи англійського клубу, проведення вечорів, КВК, інсценування п'єси тощо).

Використання методу проектів в учасників дослідження дозволило розвинути творчий потенціал і допомогло більш творчо спробувати знайти та опрацювати інформацію, відібрати найважливішу інформацію та зробити висновки. Проектна технологія дозволила дітям спробувати себе в різних ролях: художника, оратора, репортера, редактора, що допомагає їм відкривати таланти, розвивати свої навички. Тому безсумнівно, що такий вид роботи покращив рівень навчальних досягнень учнів і особливо вплинув на успішність.

В результаті аналізу результатів опитування вдалось встановити, що в організації проектного навчання можуть виникати певні труднощі. Проте, при подоланні труднощів та перешкод у застосуванні проектної методики для

розвитку монологічного мовлення учнів базової школи, загальний підхід до застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи полягає у створенні стимулюючого середовища для практики мовленнєвих навичок, розвитку критичного мислення та самостійності, що дозволить учням ефективніше володіти мовою та впевненіше виступати у громадському житті.

ВИСНОВКИ

При дослідженні даної проблеми було зроблено такі висновки:

1. Встановлено, що навчання з використанням проєктів (НВП, метод проєктів в навчанні) – це освітня техніка, яка передбачає динамічний підхід до організації навчального процесу, у якому здобувачі освіти отримують глибші знання шляхом активного дослідження викликів і проблем у навчанні. Навчання з використанням проєктів пропонує динамічний, орієнтований на здобувача знань, освітній процес, сприяючи розвитку ключових компетентностей. Однак його успішне впровадження вимагає ретельного планування навчальної діяльності. Визначено, що підходи до класифікації проєктів у навчанні були розроблені англійськими вченими в галузі методики викладання мов, удосконалені американським професором Е. Коллінгсом, який першим класифікував навчальні проєкти, О. Устименко, який у своїй праці конкретизував типологію проєктів. Також дослідження щодо класифікації проєктів здійснювались Н. Приходько, Є. Полат, Н. Пахомовою. Визначено ключове значення методу проєктів під час розвитку монологічного мовлення учнів на уроках іноземної мови в базовій школі, яке полягає у відкритті нових можливостей для вирішення складних методичних питань.

2. Визначено особливості методики викладання англійської мови та місце проєктного навчання у її структурі. Зокрема, навчання/вивчення іноземної мови – це не процес передачі та механічного здобуття знань, а синтез методології та практики викладання. Метою навчання монологічного мовлення в базовій школі є здатність вербально спілкуватися між культурами в ситуаціях, типових для сфер особистого, громадського, освітнього та професійного спілкування. У методиці навчання іноземної мови оволодіння монологічною вимовою можна поділити на три етапи. Система вправ для навчання монологічного мовлення включає три групи вправ відповідно до трьох етапів формування умінь монологічного мовлення. Проєктне навчання представляє чудову можливість для вчителів англійської мови залучити своїх учнів до більш змістовного та

ефективного навчання шляхом виконання проєктних завдань, які можуть втілюватись у різних форматах, таких як презентації, створення листівок, постерів тощо.

3. Встановлено, що із методичної точки зору проєктний підхід є засобом реалізації індивідуально орієнтованого навчання, спрямованого на розвиток учня. Коли учні співпрацюють з іншими учнями, підвищується мотивація до навчання, зникає напруга, зростає впевненість в успіху. Результатом застосування даної технології є міцне та глибоке засвоєння знань, підвищення рівня самостійної роботи здобувачів освіти, високий рівень їх знань, уміння працювати в групах, вести групові дискусії, уміння згуртувати дітей тощо. Відповідно до умов систематичного застосування проєктних методів навчання на уроках, які поєднуються з традиційними методами навчання та педагогічними інноваціями, ефективність навчальних досягнень здобувачів освіти значно зростає.

З'ясовано, що у процесі організації проєктного навчання освітні заклади можуть стикатись із кількома проблемами у забезпеченні навчально-методичного забезпечення проєктної підготовки: недостатні ресурси, недостатню підготовку та професійний розвиток педагогів, а також обмежені галузеві партнерства та співпрацю. Відтак, вирішення цих проблем має бути першочерговим, адже здатне забезпечити ефективну навчально-методичну підтримку проєктного навчання у ЗЗСО.

4. Вибірка дослідження формувалась цілеспрямовано для реалізації завдань щодо практичної організації проєктного навчання на уроках англійської мови в базовій школі. Дослідження проводилось на базі Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради. Учасниками дослідження стали: учні 8-А класу (експериментальний клас) у кількості 22 здобувачі освіти у віці 13-14 років; учні 8-Б класу (звичайний клас) у кількості 20 здобувачів освіти у віці 13-14 років; педагоги – вчителі іноземної мови Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради у кількості 5 осіб у віці 20-40 років.

5. Під час виконання проєктних завдань діти брали участь в активних пізнавально-творчих процесах, а також у процесі набуття нових та закріплення старих знань з предмету. Здобувачі освіти 8-А класу (експериментальний клас) Романівського ліцею Підгайцівської сільської ради розвинули такі навички: загальноосвітні, спеціальні, комунікативні. Здобувачі освіти активно працювали над проєктами, а у кінцевому результаті презентували свої результати дослідження, виконаного у формі проєкту та відпрацьовували навички презентації у вигляді говоріння (діалогічного мовлення). Під час експериментального дослідження на уроках англійської мови використовувались такі типи проєктів: інформаційні та дослідні, оглядові проєкти, production project, організаційні проєкти, проєкти-презентації. Після організації проєктного навчання із учнями 8-А класу (експериментальний клас) було проведено онлайн анкетування, яке дозволило оцінити рівень їх вмотивованості та дослідити результати розвитку монологічного мовлення учнів базової школи шляхом організації проєктної методики у учнів базової школи. За результатами анкетування встановлено, що проєктна технологія дозволила дітям спробувати себе в різних ролях: художника, оратора, репортера, редактора, що допомогло їм відкривати таланти, розвивати свої навички. Тому безсумнівно, що такий вид роботи покращив рівень навчальних досягнень учнів і особливо вплинув на успішність.

6. З'ясовано, що труднощі використання проєктної технології у навчанні іноземних мов можуть включати організаційні труднощі, труднощі поточного моніторингу, психологічні труднощі. Щоб ефективно їх подолати доцільно забезпечити створення стимулюючого середовища для практики мовленнєвих навичок, розвитку критичного мислення та самостійності, що дозволить учням ефективніше володіти мовою та впевненіше виступати у громадському житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Американська філософія освіти очима українських дослідників. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 22 грудня 2005 р.* Полтава: ПОППО, 2005. 281с.
2. Аніщенко В.М. Проектна діяльність учнів професійно-технічних навчальних закладів: тренінг-курс : навч. посібник / за заг. ред. Н.В. Кулалаєвої. Житомир, 2018. 180 с
3. Аніщенко В.М., Артюшина М.В., Герлянд Т.М., Кулалаєва Н. В., Романова Г.М., Шимановський М.М. та ін. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах. монографія / за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2019. 208 с.
4. Арванітопуло Е. Г. Проектна робота з англійської мови учнів старшої школи : навч.-метод. посіб. Київ: Ленвіт, 2006. С. 56.
5. Бондаренко С.А. Особливості використання методу проектів на уроках англійської мови в початковій школі. URL: <https://genezum.org/library/osoblyvosti-vykorystannya-metodu-proektiv-na-urokah-angliyskoi-movy-v-rochatkoviy-shkoli>
6. Владимірова В. І. Рольові ігри на заняттях з української мови як іноземної. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25 травня 2022 р.).* Полтава : ПДАУ, 2022. С. 281–285.
7. Годованець Н.І. Проектний метод вивчення іноземної мови. 2014. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14736/1/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C.doc>
8. Групова робота та метод проектів на дистанційних уроках словесності. URL: https://ed.pano.pl.ua/bitstream/022518134/1594/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BA%D0%B0__%20%D0%90%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%8C%D1%94%D0%B2%D0%B0.pdf

9. Зоренко І. С. Використання проєктного методу під час вивчення учнями англійської мови. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць*. Вип. 7(9). Київ: Університет «Україна», 2010. С. 289-300.

10. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/899/89974/IMR-2023-2024_Inozemni_movy_12_09_2023_1.pdf

11. Історія проєктного методу. URL: <http://formathematics.com/wp-content/uploads/2019/09/Lesson1.pdf>

12. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» :для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленкко]. Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.

13. Коршунова І.В. Особливості використання методу проєктів на заняттях з іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 63. Педагогічні науки. С. 164-167.

14. Метод проєктів: історія і теорія питання. URL: <http://um.co.ua/13/13-1/13-15138.html>

15. Метод проєктів. URL: <https://ns-gymnasium.org.ua/attachments/article/221/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2.docx>

16. Модельна навчальна програма „Друга іноземна мова. 5-9 класи” для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Druha.inoz.mov.5-9-kl.Redko.ta.in.14.07.pdf>

17. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Redko.ta.in.14.07.pdf>

18. Модельна навчальна програма „Іноземна мова. 5-9 класи” для закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.). URL: <https://drive.google.com/file/d/1QtBRLiTcnKDCcA5JDu0CBL8crUo0DbNv/view?usp=sharing>

19. Наказ МОН від 19.02.2021 № 235 “Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти”. URL: <https://imzo.gov.ua/2021/02/22/nakaz-mon-vid-19-02-2021-235-pro-zatverdzhennia-typovoi-osvitn-oi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>

20. Пінчук І. О. Особливості використання проектної технології на уроках англійської мови у початкових класах. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 39. С. 144–149.

21. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ: А. С. К., 2004. 136 с.

22. Поняття та класифікація проектів. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/704650/mod_resource/content/1/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%BE%20%D0%BE%D0%B1%20%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf

23. Приходько Н. А. Проектне навчання. URL: https://1979nata.blogspot.com/p/blog-page_94.html

24. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
25. Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1493729-19#Text>
26. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
27. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-21#Text>
28. Про надання грифа "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0795729-21#Text>
29. Про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
30. Проектне навчання: коротко про головне. URL: <https://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/>
31. Проектні технології в навчанні. URL: https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97_%D0%B2_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96.html
32. Рожкова І.Г. Використання цифрової платформи Moodle як інформаційнокомунікативної технології у викладанні новогрецької мови в МДУ. *Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні новогрецької мови : матеріали круглого столу, 27 грудня 2017 р.* / за заг. ред. Н.Ю. Воевутко. Маріуполь : МДУ, 2018. С. 62–65.
33. Сайт Інституту модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/>
34. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

35. Сиротенко Г.О. Інноваційні ідеї та технології навчання як основа створення «Школи майбутнього». Збірник статей. Полтава: ПОІППО, 2007. 64 с.
36. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf>
37. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
38. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyuan.pdf>
39. Турчина Т.В. Проектне навчання на уроках іноземної мови. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/61511/7/Turchyna_Proektne.pdf;jsessionid=448ADA3FB859D4DDA8B462475F2B9A71
40. Устименко О. М. Дидактичні характеристики проектної технології навчання іноземних мов і культур. *Сучасна наука в мережі Internet: матеріали XII міжнародної наукової інтернет-конференції*. Київ, 2016. С. 38–50.
41. Устименко О. М. Етапи проектування у навчанні іноземних мов. № 2(6). Vol.5. 2016. Р. 53-56.
42. Устименко О. М. Порівняльний аналіз технологій традиційного та проектного навчання іноземних мов і культур учнів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*. 2020. №2. С. 47-52.
43. Устименко О. М. Проектні технології навчання іноземних мов і культур. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у

загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : колективна монографія. Київ : Ленвіт, 2015. С. 330–334.

44. Устименко О. М. Типологія проектів у навчанні іноземних мов. *Young Scientist. Педагогічні науки*. 2016. 2 (29). С. 347–352.

45. Цимбал О. М. Проектна технологія в основній та старшій школі в процесі викладання англійської мови. *Критичне мислення. Громадянська освіта*. Харків: Вид. група «Основа», 2008. 173 с.

46. Шевченко О. М. Застосування проектів у загальнокультурному розвитку майбутніх музикантів-педагогів. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5879>

47. Шевченко О.М., Лещенко Т.О. Використання методу проектів для розвитку вмінь монологічного мовлення на заняттях з української мови як іноземної. *Modernization of today's science: experience and trends*. 2022. №9. С. 111-113.

48. Шинкарук Л.В., Биховченко В.П., Власенко Т.О., Власенко Ю.Г. Організація проектної діяльності: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2021. 341с.

49. Щербина Ю.М. Метод проектів як сучасна освітня технологія у викладанні іноземної мови. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/7164/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf>

50. Яковлева В.А., Полісько Н.В. Проектна діяльність інтерактивними методами навчання: навчальнометодичний посібник. Кривий ріг: ФОП П.А Іванов, 2018. 167 с.

51. Яковчук М. Навчання іншомовного монологічного мовлення учнів 7–9 класів гімназій з використанням компетентнісно орієнтованих технологій. 2023. № 3. С. 235-245.

52. Beckett G., Slater T. *Global Perspectives on Project-Based Language Learning, Teaching, and Assessment: Key Approaches, Technology Tools, and Frameworks*. Oxon: Routledge. 2019.

53. Elif KEMALOGLU-ER1 & Muazzez Tugce SAHIN. Project-Based Learning in English Language Teaching at a Rural School: A Case Study from Turkey. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*. 2022. № 16(1). P. 34–55
54. Greeno J. G. Learning in activity. In R. K. Sawyer (Ed.), *The Cambridge handbook of the learning sciences*. New York: Cambridge University Press. 2006. pp. 79-96.
55. Lungu L. Project-based Learning as an Efficient Way of Studying English for Specific Purposes. *Logos Universality Mentality Education Novelty: Philosophy & Humanistic Sciences*. URL: https://www.researchgate.net/publication/363155709_Projectbased_Learning_as_an_Efficient_Way_of_Studying_English_for_Specific_Purposes
56. Nurwiansyah I. Project Based Learning Handbook. *Academia.edu - Share research*. URL: https://www.academia.edu/20432502/2_Project_Based_Learning_Handbook
57. Salvador Montaner Villalba. Blogging in Action: Teaching English within the project-Based Learning Approach. *Computer Assisted Language Learning Electronic Journal (CALL-EJ)*. 2022. № 23(1). P. 63-77.
58. Sarrazin, Natalie R. *Problem-Based Learning in the College Music Classroom*. Routledge. 2018.
59. The driving force of science and trends in its development: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference. Coventry, United Kingdom: European Scientific Platform. 2021. 121 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Безкоштовні онлайн-ресурси для організації навчання англійської мови
(включаючи дистанційне навчання)**

Британська Рада:

Навчання різних вікових груп: практичні ресурси, плани уроків тощо <https://www.teachingenglish.org.uk/resources>Низка різноманітних коротких курсів для вчителів на FutureLearn <https://www.teachingenglish.org.uk/training>Тематичний блог для вчителів: дистанційне навчання <https://tinyurl.com/y8lesqzd>Путівник із дистанційного навчання <https://tinyurl.com/ydgtesy0>Публікація «Інновації в освіті»: дистанційне навчання <https://tinyurl.com/y8kqp5qz>Навчальний відео-серіал Word on the street (рівні B1, B2) <https://tinyurl.com/yc44nndh>Аудіо-серіал Big City Small World (рівень B1) <https://tinyurl.com/rlgq7j2>Колекція ресурсів для розвитку мовленнєвих умінь <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills>Граматичний практикум <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>Лексичний практикум <https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary>Express Publishing Матеріали для сприймання на слух (рівні A2 – B1), плани уроків, формувальне оцінювання <https://foliobooks.com.ua/ua-teachers-room>Безкоштовні ресурси для вчителів від видавництва: робочі аркуші, картки, аудіо-аписи, портфоліо та багато іншого <https://tinyurl.com/y9dk9nca>Linguist – Cambridge University Press – MМPublications Дистанційне навчання (1 – 4 класи): Quick Minds <https://bit.ly/2xGdCeV>Super Safari <https://bit.ly/3eH0HtB>Kid's Vox <https://bit.ly/2RXm93H> Дистанційне навчання (5 – 9 класи): Eyes Open <https://bit.ly/2zmAS1R>Think <https://bit.ly/3brzFVe>Prepare <https://bit.ly/2wXqdK4>

Дистанційне навчання – підготовка до складання Кембриджських іспитів:

Objective <https://bit.ly/2Y2gDRv>Compact <https://bit.ly/2RVJ1AA>Complete <https://bit.ly/2Vs2QBN>Fun Skills (Starters) <https://tinyurl.com/y9jhesw9>Fun Skills (Movers) <https://tinyurl.com/ydyx6o8c>Fun Skills (Flyers) <https://tinyurl.com/y83s43rn>

Безкоштовний інтерактивний додаток, аудіо, додаткові ресурси, підручники, книги для вчителя та інше до курсу Quick Minds for Ukraine <https://tinyurl.com/y77lj6me>

Quizlet <https://tinyurl.com/y8yl7oel>

Wordwall <https://wordwall.net/resource/>

Kahoot <https://tinyurl.com/y9x5n54z>

Blackboard <https://tinyurl.com/yd5n42a7>

Genially <https://view.genially.com/>

Twinkl <https://www.twinkl.com/>

Magicschool <https://app.magicschool.ai/tools?showStudent=false>

Twee <https://twee.com/>

Використання візуальних елементів <https://tinyurl.com/y8gkyof9>

Дія та взаємодія – важливі складники дистанційного навчання у початковій школі <https://tinyurl.com/ybhj8jqs>

Відеоуроки Smart Junior for Ukraine для учнів 1-3 класів <https://tinyurl.com/ybdkm5qv>

Oxford University Press Навчаємося вдома: вебінари, блоги, корисні поради, ідеї, завдання та інше <https://tinyurl.com/ycsvcuuh>

Вчительські спільноти, вебінари, підписка на професійні розсилки, домашнє читання тощо <https://tinyurl.com/y9lcqxuu>

Оцінювання: активності, які допомагають учням продемонструвати те, що вони знають <https://tinyurl.com/y7fnqnek>

Адаптивне тестування у вивченні англійської мови <https://tinyurl.com/y7vn7g66>

Оцінювання глобальних умінь <https://tinyurl.com/y74fcmzz>

Створення тестів для підлітків <https://tinyurl.com/y98koce9>

Серія вебінарів для вчителів на тему оцінювання <https://tinyurl.com/y8tejpna>

Pearson – DINTERNAL EDUCATION Освітній сайт „Пірсон» Україна <https://www.pearson.eu/cee/ukraine/homepage/>

Дистанційне учіння та навчання <https://tinyurl.com/ya5e77wl>

Вебінари та відео тренінги для вчителів англійської мови <https://tinyurl.com/y9u6avfr>

Ресурси для вчителів <https://tinyurl.com/yaz5mcch>

Ресурси для учнів <https://tinyurl.com/y79lec3u>

Освітній проект: уроки наживо <https://tinyurl.com/y9cvmxx>

MACMILLAN EDUCATION Початкова школа: <https://macmillanukraine.com/distance-learning/>

Середня та старша школа <https://macmillanukraine.com/distance-learning/>

Відеоінструкції стосовно роботи з онлайн-ресурсами <https://www.youtube.com/channel/UCy6NceQPLfFGjKuq6l8l-3w/playlists>

Вебінари з експертами по дистанційному навчанню <https://www.macmillanenglish.com/tr/distance-teaching-and-learning-hub/knowhow/webinars>